

„Amikor Zofóniás az Úr nagy napjáról beszél, arról a napról szól, amikor Isten haragja pusztító tűzként söpör végig a földön. De ennek a tűznek a célja mégsem a pusztítás, hanem a tisztítás.”

Ha nem értünk a szép szóból... ▶ 2. oldal

„A lelkész felfedezte, hogy ilyen aktív és gyülekezetüket szerető emberek között örömmel végezheti a szolgálatát, a gyülekezet pedig felismerte, hogy ebben az emberben is megtalálja azt, amit keresett: a lelkipásztort.”

Egy ünnep három mozzulata ▶ 3. oldal

„A hetedik, vallás és művészet kapcsolatának misztériumát kutató, vagy talán pontosabban: annak hódoló rendezvénysorozathoz számos evangélikus gyülekezet is csatlakozott...”

Ars Sacra ▶ 9. oldal

Kereszténynek lenni Európában ▶ 4. oldal
Tanév eleji fülmosás ▶ 5. oldal
Ünnepelt Alberti és Irsa ▶ 5–6. oldal
Identitás és éneklés ▶ 6. oldal
Imádságok betegágyon ▶ 7. oldal
Melléklet: ÜTTÁRS – magyar evangéliumi lap

A jövő nyitánya

Megújult a kolozsvári evangélikus műemlék templom

▶ Egy több ezer éves zsoltár szavait és három kopogtatást követően nyílt meg a kolozsvári evangélikus templom gyönyörűen felújított belső tere. Kilenc hónapon át zajlott a munka, mielőtt szeptember 13-án, pénteken ünnepi hálaadó istentisztelet keretében a gyülekezet és a város közössége újra birtokba vehette a Kolozsvár szívében pompázó, közel kétszáz éves műemlék épületet.

HANKÓ SZILÁMER FELVÉTELEI

Az Adorjáni Dezső Zoltán püspök által vezetett kapunyitást ünnepi bevonulás és oltártöltetést követte. Az istentisztelet elején hálaadó szertartás keretében a népes – több mint kétszáz fős – ünnepelő gyülekezet a „Jövel, Szentlélek...” kezdetű ének szavaival könyörgött Isten Szentlélekéért, hogy ő töltsen be dicsősége jelenlétével a megújult teret.

Az istentisztelet utáni ünnepi közgyűlésen a köszönet mellett a bátorításnak is hangot adtak a felszólalók: Kelemen Hunor, Pröhle Gergely, Horváth Anna, Máté András Levente, Vákár István, Guttmann Szabolcs és Adrian Petrus.

A műemlék templomát felújító közösség a jövőbe vetett hitéről és életéről tett tanúbizonyságot. A hálaadó ünnep így méltán lehet a jövő nyitánya – fogalmazták meg a közgyűlésen felszólaló közéleti méltóságok.

A kolozsvári evangélikus templomot 1829-ben szentelték fel. A 20. század elején Reményik Károly tervei alapján megmagasították a tornyát. E század folyamán többször végeztek kisebb javításokat az épületen, de átfogó felújítás legutóbb 1967-ben zajlott a belső térben. Négy és fél évtized elteltével, 2012-ben kezdődtek el az újabb renoválás előmunkálatai, amikor felújították a templom középkori sekrestyéjét, és a hozzá kapcsolódó tereket istentiszteletre alkalmas terekké alakították.

A műemlék templom megfelelő restaurációja igen sok költséggel járt, így a többéves gyűjtés, a gyülekezeti tagok adományai mellett elengedhetetlen volt a munkához Kolozsvár Polgármesteri Hivatalának, a Kolozs Megyei Tanácsnak, a városi tanácsnak, a román és magyar kormány egyház- és válságügyi államtitkárságának támogatása, valamint a közösségükért felelősséget érző kolozsvári vállalkozók adományai.

Guttmann Szabolcs építész vezetésével az év januárjában kezdődhetett el az átfogó belső felújítás, amely a bolt-

íves mennyezet, az ablakok és a kőszalpok felújításán túl a falak festését, korszerű elektromos rendszer beszerelését foglalhatta magában. A bútorzat festése, a hangversenyorgona, a torony felújítása és a templom külső javítása a jövő anyagi lehetőségeitől függ.

Az ünnepi hálaadó istentiszteleten Isten igéjét 1Kor 3,11 alapján hirdette Adorjáni Dezső Zoltán. „A megújult, megtisztult, felújított templombelső nemcsak szépre, hanem gyönyörűre sikerült” – mondta a munkálatok sikerének örvendő püspök. A szakszerűen és igényesen felújított templomter így méltán lehet a kincses város egyik legbecsesebb, az evangélikus közösség számára pedig mindennél drágább gyöngyszeme.

Az igehirdető szolt az 1977-es bukaresti, ezeröttszáz ember életét követelő nagy földrengésről is. A katasztrófát maga is átélte. A földrengésben azok az épületek pusztultak el, amelyeknek nem készült becsületes alapjuk – mondta. „Lelki épületeinket jó alapra, a hitre kell felépíteni” – vont párhuzamot a püspök.

Salamon templomszentelő imáját idézve elmondta: önmagában a tér nem elegendő, hanem csakis a könyörülő Isten dicsőséges jelenléte szentelheti szakraális téré a templombelső. Reményse, hogy a gyülekezet és a város lakossága is gyakran tér be Isten ezen áldott szent házába.

A kétnyelvű hálaadó istentiszteleten közreműködött Zelenák József püspökhelyettes-esperes, Köncze Geréb Árpád esperes, Fehér Attila egyházkerületi főtanácsos, Kalit Eszter lelkész és Fejér Olivér kolozsvári

evangélikus diakónus. Az utóbbi köszöntő szavaiban a szent tér és az Isten szoros kapcsolatáról szolt. A tér minden eleme arra hivatott, hogy Istenhez közelebb vezessen.

Magyar és német gyülekezet építette közel kétszáz évvel ezelőtt Istennek e házát, így a jelenleg is kétnyelvű, örökségét őrző közösség magyar és német nyelven adott hálát a felújításért.

A közös úrvacsoravétel után sor került az egyházközség rendkívüli, ünnepi közgyűlésére. Az eseményt dr. Csutak Ibolya felügyelő és Fehér Attila lelkész nyitotta meg. Utóbbi köszöntet mondott a támogatóknak, akik adományaikkal lehetővé tették a munkálatokat, illetve a kivitelező csapatnak, amely sok-sok órányi igényes munkájával varázsolta újjá a gyülekezeti tagok második otthonát.

A kivitelezőknek szóló, megérdemelt vastaps után Kelemen Hunor, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) elnöke két fontos üzenetet fogalmazott meg. A templomfelújítás arról tanúskodik – mondta –, hogy a közösség nem akarja elfelejteni a gyökereit, és hiszi, hogy nem kell menekülnie, hanem a nehéz idők ellenére is képes megmaradni itt, a szülőföldjén. Jövőbe vetett hittel és a közösség tevékeny szeretetével lehet jövőt építeni – állapította meg a szövetségi elnök.

Pröhle Gergely, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője, a Magyar Köztársaság Külügyminisztériumának helyettes államtitkára ünnepi beszédében a hálaadó ünnepség jelentőségét emelte ki. Üzenetértékű ez a megvalósítás az egész európai kereszténység számára – jelentette ki. Meggyőződése, hogy Isten arca ott van velünk még a nehéz időkben is, és a keresztény kultúrájú Európa megmaradásában a protestáns lelkiségnek és a magyar szakmai tudásnak fontos szerepe van.

▶ Folytatás a 3. oldalon

A stílus maga az ember

■ D. SZEBIK IMRE

Melyikünk ne tapasztalna, hogy napjaink beszédstílusa és vitakultúrája kívánnivalót hagy maga után?

Nemcsak a villamoson vagy autóbuzson óhatatlanul hallott társalgások szókinccse tanúskodik a beszélgetések eldurulásáról, de közéleti személyiségek megnyilatkozásai is gyakran túlfűtöttek indulatoktól, s mindez nemkívánatos stílusban artikulálódik. Ha arra gondolunk, hogy hamarosan a választási kampány nyolc hónapja tornyosodik elénk, joggal kérdezzük: mi jöhet még?...

Nem ítélnék szerencsésnek ezzel a csendes gondolkodásra serkentő írással, hanem biztatni kívánok minden olvasót beszélgetési stílusunk megváltoztatására. Hiszen *le style c'est l'homme meme* – a stílus maga az ember!

Ez a szállóigévé vált egyszerű mondat Georges-Louis de Buffon 18. században élt francia természettudóstól hagyományozódott ránk. Akadémiai székfoglalójában arról írt, hogy az ember irodalmi halhatatlanságát nem az ismeretek halmaza, hanem a tényanyag nagyszerűsége vagy újszerűsége biztosítja, hanem sajátos stílus, amely maga az ember: „A stílus nem lehet elmulasztandó, ártu házni, a stílus változhatatlan, s ha emelkedett, nemes, kiváló, akkor biztosítja az utókor csodálatát.”

Ebből az értelmezésből kitűnik, hogy a tudós eredeti gondolata szerint irodalmi művek alkotása esetén inkább esztétikai igényességre, egyéni stílus alkotására gondolt. Nincs kétségünk szakmai megállapításának helyességéről. Napjainkban azonban a szállóige értelme azt sugallja, hogy amilyen stílusban beszél valaki, olyan a belső világa, a személyisége. Talán nem szelvénytelen, ha itt idézem Jézus szavát: „...amivel csordultig van a szív, azt szólja a száj.” (Lk 6,45)

Nagyra becsülöm azokat a közéleti személyiségeket, akik higgadtan, tárgyyszerűen, logikusan érvelnek saját álláspontjuk mellett, anélkül hogy a más véleményét képviselő személyt megbántanák, s a vitához és tisztásgükhöz méltatlan stílusban nyilatkoznának. Kulturált, európai emberhez méltó módon lehet az álláspontokat ütköztetni, nem kell a más véleményét képviselő személyt a sárba taposni.

Különösen fájdalmas, amikor a televízió vagy a rádió közvetíti számunkra ezt a fajta vitaközvetést. Megméltatja egész társadalmunkat, tovább terjed családjainkban, iskoláinkban és a munkahelyeken. A nyilvánosság előtt megszólalni – s ezt bizonyonnyal mindnyájan tudjuk – csak fokozott felelősségérzettel szabad.

Úgy vélem, minden tisztességes ember – világnézetétől függetlenül – tartózkodni akar a rossztól, s vágyódik a jóra és igazra. Ezt szabad feltételeznünk, hiszen Isten minden embert a maga képére és hasonlatossá-

gára teremtett (1Móz 1,27). Isten pedig jó. Ez legalább töredékességében mindannyiunk jellemzője lehet. Fel kell egymásban fedeznünk!

Természetes azonban, hogy az élet minden területén – tudományban és teológiában, politikában és művészetben – ellentétes vélemények ütköznek, szembesülnek egymással. Sokszor azért, mert feltevéseken alapulnak. Máskor pedig a jövő ismeretlen eseményeinek alakulása miatt nehéz előre látni, melyik a helyes döntés, s melyik a hátrányos. Ha mindezt a hatalom, az irányítás eléréseért vívott küzdelem is színezi, akkor különösen érthető a viták magas hőfoka.

Semmiképpen nem helyeselhető azonban, nem méltó az emberhez a másik személynek okatlan bántása vagy vélt jelenségek miatti elmarasztalása. Különösen bosszantó, ha valaki a másik szemében a szálkát észreveszi, de a sajátjában a gerendát sem látja, vagy nem akarja látni.

Érdemes a tükörbe néznünk, hogy a magunk múltjának ráncdörög is észrevegyük. Reményesség szerint másként vitázunk, és őszintebben érvelünk a magunk igaza mellett. Nem a személyt támadjuk, hanem vélt vagy igazolt tévedéseire mutatunk rá.

Keresztény emberként tallózzunk most az *Újszövetségben*, mit olvashatunk Jézus beszédéről: „*elálmélkodának kedves beszédein*” (Lk 4,22; Károli-ford.). Ő nem tett bűnt, álnokság sem hagyta el száját. Mikor gyalázták, nem viszonozta a gyalázást (1Pt 2,22–23). Jézus mondja: „*Nem az teszi tisztátalanná az embert, ami be megy a száján, hanem ami kijön a szájából, az teszi tisztátalanná az embert.*” (Mt 15,11.18)

Pál apostol így ír: „*Semmiféle bomlasztó beszéd ne jöjjön ki a szátokon, hanem csak akkor szóljatok, ha az jó a szükségéssé építésre, hogy áldást hozzon azokra, akik hallják.*” (Ef 4,29) „*...vessétek el magatoktól mindezt: a haragot, az indulatot, a gonoszsgot, az istenkáromlást és szátokból a gyalázatos beszédet.*” (Kol 3,8)

Mindez nem csupán a köztiszteltben álló egyházi vagy állami személyek megnyilatkozásainak etikai normája, hanem minden keresztény ember Jézus Urunktól elvárt igénye. Felhívása mindannyiunknak szól. Merjünk komolyan venni a közélet minden területén!

Ne feledjük: „*...ha valaki beszédében nem vétkezik, az tökéletes ember, meg tudja fékezni az egész testét.*” (Jak 3,2)

Miután azonban tökéletesek nem tudunk lenni, tegyük magunkévá: a stílus maga az ember. Isten is ezzel a megelőlegezett jóságos stílussal közeledik hozzánk, hogy nyelvünket, szívünket az ő irgalmas stílusára hangolja. Stílusunk elárulja, kik vagyunk valójában, de azt is, kihez tartozunk.

A szerző nyugalmazott evangélikus püspök

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Mint a szarvas kívánczik a folyóvízre, úgy vágyakozik utánad lelkünk, Istenünk! Mert szeretetedből megtartasz minket ebben a földi életben, és irgalmaddal hordozol bennünket országod teljessége felé. Atyai jóságodat ismerve Jézus Krisztus bátorítására visszük most eléd könyörgésünket. Hallgass meg minket kegyelmesen!

[Lektor:] Mennyei Atyánk, aki előtt Jézus Krisztus közbenjárta értünk, bűnösökért, könyörgünk gyülekezetünkért, testvérgyülekezetekért és minden keresztény testvérünkért, hogy szavunkkal és életünkkel bizonyosságot tegyünk Jézusról az emberek előtt. Add, hogy az igehirdetés sokak számára az élet forrása legyen! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Úr Jézus Krisztus, aki előttünk jársz, és követésedre hívsz bennünket, segíts meg minket döntéseink között, lehetőségeink bőségében és örömeink gazdagságában, hogy tőled soha el ne térjünk, hanem jóságod jelei legyenek a szenvedők és a rászorulóknak számára, hogy életed fényét tükrözzük az igazi élet után vágyakozó világ számára. Szent nevedért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Szentlélek Isten, aki a hitet ébresztetted bennünk, hogy Jézus Krisztus kezéből senki nem ragadhat ki, erősíts meg minket kísértéseink között, tarts meg minket szenvedésünkben és halálunkban, hogy őbenne reménységet, vigasztalást és békességet találjunk. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Mennyei Atyánk! Teremtett világodért is könyörgünk. Add Lelked józanságát, hogy a nekünk adott kicsinyen, ezen a mulandó világon hűségeseink bizonyuljunk, hogy a sokat, az örökkévalót ránk bízhasd. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lelkész:] Mennyei Atyánk! Hálát adunk neked, hogy életünk el van rejtve tebenned. Biztos helyen őrzöd a keresztység által Jézus közösségében. Add, hogy elrejtett életünk egyszer nyilvánvalóvá váljék, és színről színre láthassunk téged – Jézus Krisztus, a mi Urunk, a te Fiad által.

[Gyülekezet:] *Amen.*

Alaptörvény- módosítás

Lapzártánkkor, szeptember 16-án a parlament elfogadta a 2012. január 1-je óta hatályos alaptörvény ötödik módosítását. A képviselők ártírták az egyházakat érintő alkotmányos passzusokat, igazodva ahhoz, hogy a parlament nyáron megváltoztatja az egyházként való elismerés rendjét.

Rögzítették, hogy az azonos hitelvetek követők vallásuk gyakorlására sarkalatos törvényben meghatározott szervezeti formában működő vallási közösségeket hozhatnak létre, továbbá hogy a vallási közösségek önállóak, az államtól különváltan működnek, de a közösségi célok érdekében együttműködhetnek vele. Az együttműködésről a vallási közösség kérelmére az Országgyűlés dönt, az együttműködő közösségek bevett egyháznak minősülnek, és sajátos jogviszonyokkal rendelkeznek.

► Forrás: MTI

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 17. VASÁRNAP – ZOF 3,8–9

Ha nem értünk a szép szóból...

A Szentháromság ünnepe utáni 17. vasárnap 1276-ban lett az egyház egységéért való imádság vasárnapja. Annak a Róma által kezdeményezett kísérletnek az emléket őrzi, amely a Kelet és Nyugat közt 1054-ben létrejött egyházszakadás felszámolására irányult, de csak kérészetlű sikert hozott. A körülményeket és az okokat ugyanebben a rovatban egy évvel ezelőtt megjelent cikkem részletesen ismerteti. Most érjük be annyival, hogy a segítségre szoruló gyengébb fél kiszolgáltatott helyzetével visszaélve nem lehetett az egységet tartósan helyreállítani.

Zofóniás mára kijelölt profeciájában az egyház egységénél tágabbnak tűnő cél megvalósulását ígéri: az Istenben hívők eljövendő egységéről beszél. Ha önmagában vizsgáljuk ezt a jövendölést, akár arra a következtetésre is juthatunk, hogy az az egy Isten hívő vallások egyesüléséről, de legalábbis egymással megbékélt együttműködéséről szól. Esetleg egy új világvallásról, amelynek kezei között keresztények más vallású egyistenhívőkkel együtt végzik istentiszteletüket.

Az Újszövetség azonban ilyen egységet nem ismer. Az Újszövetség csak a hívők Krisztusban való egységéről tud. Az Újszövetség nem enged meg Zofóniás profeciájának más értelmezését, mint hogy el fog jönni az idő, amikor a világ népei a Krisztusban való egységben imádják és tisztelik Istent.

Zofóniásnak nincsenek illúziói az egységre vezető úttal kapcsolatban.

Tapasztalataiból tudja, hogy amikor Isten szelíden szól, még a választott nép sem hallgat rá. Azért van ez, mert az ember Ádám óta nem ért a szép szóból. Ez pedig összefügg az emberi beszéd tisztátalanságával. Nem a trágársággal, hanem azzal, hogy amit az emberek mondanak, nem feltétlenül felel meg annak, amit gondolnak. Hogy milyen mértékben rejtik valós gondolataikat elentétes tartalmú beszéd mögé, az hűen tükrözi az adott társadalom romlottságának mértékét.

Isten beszéde ezzel szemben tiszta, mert Isten mindig azt mondja, amit gondol. Az emberek mégis úgy vélik, hogy Isten szavát is csak annyira kell komolyan venniük, mint a saját tisztátalan beszédüket. Ezért nem értenek a szép szóból. Ahhoz, hogy az emberek Isten szavát komolyan vegyék, előbb a saját beszédüknek kell tisztává lennie.

Ha majd az emberi beszédben az igen mindig igen lesz, a nem pedig nem, és a szavak többé nem a gondolatok palástolását szolgálják, akkor lesz tiszta a szándék is, és akkor lesz az ember is tisztává. Ennek az ideje azonban magától nem jön el. A megtisztulás nem áll az ember hatalmában. Ezt a próféta is tudja. De tudja azt is, hogy Isten a rendelt időben elvégzi majd a tisztítás művét, hiszen ő maga mondja: „*Akkor majd tisztává teszem a népek ajkát, mindnyájan az Úr nevét hívják segítségül, és őt tisztelik egy akarattal.*”

Az Úr neve Zofóniás és népe számára azonban kimondhatatlan volt. Hiszen az ember tisztátalan ajkú, és ez alól a választott nép sem tartotta ma-

gát kivételnek. Ezért nem vették ajkukra a szent nevet. Zofóniás mégis arról jövendöl, hogy eljön az idő, amikor ezt minden ember megteheti, és meg is fogja tenni. De csak azután, hogy Isten tisztává tette a népek ajkát.

Az ember azonban nem ért a szép szóból, ezért Istennek más eszközt kell választania. „*Azért várjatok rám – így szól az Úr –, arra a napra, amikor előlépek mint vádló! Mert úgy döntöttem, hogy összegyűjtöm a népeket, egybegyűjtöm az országokat, és kiöntöm rájuk bosszús haragomat, haragom egész hevét. Bizony, felindulásomnak tüze pusztítja majd az egész földet!*”

Ez a tűz lesz a tisztítás eszköze. Amikor Zofóniás az Úr nagy napjáról beszél, arról a napról szól, amikor Isten haragja pusztító tűzként söpör végig a földön. De ennek a tűznek a célja mégsem a pusztítás, hanem a tisztítás. A próféta nem lát lehetőséget ennek elkerülésére, mivel az ember nem ért a szép szóból.

Nem tagadhatjuk, hogy az Újszövetségben a megtisztulásnak ennél szelídebb módjáról is hallhatunk. Bár a Szentlélek tüze is pusztító tűz, de csak a bennünk lakó Ó-Ádámot égeti, amíg testi halálunk óráján végleg meg nem semmisül. Arra azonban nincs ígéretünk, hogy a Zofóniás által – de Jézus által is – megjövendölt nagy napig, „az Úr napjáig” az egész emberiség elfogadja és átéli a tisztulásnak ezt a szelíd módját.

Világosan kell látnunk, hogy bár az apostoloknak adott misszió a föld minden népéhez szól, mégsem fog mindenki megtérni és a Szentlélek szelíd tüze által megtisztulni. Nap

A VASÁRNAP IGÉJE

mint nap végeznünk kell a ránk bízott missziót, de nem lehet olyan illúzió, hogy annak sikere törölheti Isten üdvertéből az eljövendő „nagy napot”, amikor – a Zofóniásnak adott jövendölés szavaival – Isten kiönti bosszús haragját, és felindulásának tüze pusztítja a földet, hogy az emberi nem végre teljes egészében megtisztuljon.

Mivel erről senki sem hall szívesen, nagy a kísértés, hogy ne is beszéljünk róla. Beszéljünk csak a személyes megtérés és megtisztulás lehetőségéről, amely Jézus Krisztus keresztáldozatának gyümölcszeként, a benne való hit által, a Szentlélek ajándékaként ma még mindenki számára fel van kínálva. És jó, ha legalább erről szólunk. Hiszen akkor arról is beszélünk kell, hogy Isten igéje azért hív mindnyájunkat megtérésre, mert bűnösök vagyunk. A bűnről való beszéd viszont egyre inkább idejétmúltnak számít.

Hogy mégsem mennek rendben a dolgaink, és a világ szénája is rosszul áll, azt persze tapasztaljuk. Mégsem akarjuk elfogadni, hogy ennek a bűn az oka. Inkább az egyenlőtlen fejlődést és más, rajtunk kívül álló körülményeket hibáztatunk. Mindaz, amit a bajok okáról mondunk, ahogy mellébeszélünk, azt bizonyítja, hogy beszédünk valóban tisztátalan. És mivel a szép szóból nem értünk, isteni beavatkozásra van szükség. Ami a próféta szerint fájdalmas lesz ugyan, de meghozza a kívánt eredményt: az emberi szó visszanyeri hitelét, és a népek megtisztult ajakkal „*mindnyájan az Úr nevét hívják segítségül, és őt tisztelik egy akarattal.*”

■ VÉGHÉLYI ANTAL

Élet a főszékesegyház kisugárzásában

► **Magyarországon – kevés kivételtől eltekintve – kisebbségi létben élnek az evangélikusok. Múlt héten egy református dominanciájú városba látogathattunk el, ma pedig a legjelentősebb római katolikus központ, Esztergom kis evangélikus közösségét ismerhetjük meg.**

Sajátos az esztergomi evangélikus gyülekezet helyzete. Kis közösség, mégis jelentős figyelemben részesül annak köszönhetően, hogy a „magyarországi Róma” árnyékában él.

Isten nagy csodája, hogy gyülekezet született itt az 1920-as években. Isten humora, hogy a templomot egy apácától vett telken építették föl. Nem tudjuk életünket, még a hétköznapi életet sem függetleníteni attól, hogy a római egyház jelentős székhelye, bíborosi város Esztergom. Az egyház jelenlétét a levegőben szippantjuk. Itt mindenkit érdekel az egyház. Vagy azért, mert kötődik hozzá, vagy azért, mert – látva a hibákat – éhezi a tiszta krisztusi közösséget. Istenáldotta hely ez. Nemcsak evangélikusként érezzük így, hanem az ökumené nagy családjába tartozva is, együtt élve a nagyobb testvérel.

Nemrég német vendégek vettek részt az istentiszteleten templomunkban. Csupán néhány mondatot fordított a mellettük ülő vendéglátó. A templomajtóban azt mondták, nagyon jól érezték magukat. Kérdeztem, miért. Valójában nem értettek semmit, de azt mondták, érezték, hogy jó itt.

Semmi különösét nem vezettünk be, a régi és az új istentiszteleti ren-

det vegyesen használjuk. Az úrvacsorával egybekötött alkalmakon – a hónap első vasárnapján és az ünnepnapokon – a gyónási résszel kezdünk, a gyónóimádságot közösen, hangosan könyörögjük. Az új rend szerinti feloldozást mondjuk, mindkét előírt ige elhangzik az oltár előtti szolgálat során, de az *Apostoli hitvallás* nem az igehirdetés után következik, hanem a felolvasott igék után. Mindig az előírt textus alapján szól az igehirdetés.

Az úrvacsora rögtön kapcsolódik az igehirdetéshez és az úrvacsorai énekhez; liturgiájában – a gyülekezet nagy öröme – imádkozzuk az anamnézist. A közös kehely mellett a bemártásos úrvacsorai kegyeszt is biztosítjuk testvéreinknek. Vallom, hogy átéljük a Krisztussal való találkozás kegyelmi pillanatait. Az igehirdetés igyekszik előkészíteni az oltár előtt megélhető legigazibb közösséget Jézus Krisztussal, a mi élő Urunkkal.

Az istentisztelet végén – mivel nem az utcára nyitjuk a templomajtót – sokan beszélgetnek együtt a templomban, a templomkertben. A testvérekkel való együttléttel után pedig a gyülekezet felügyelője és gondnoka még külön is beszél a lelkésszel. Ekkor esik szó a textusról, az elhangzott igehirdetésről, az előttünk álló

feladatokról, terhekről, nehézségekről, látogatásról, betegekről.

A gyülekezetnek egy lelkesze van, e sorok írója. Az elmúlt években – két gyermekünk születése után – *Végheily Antal* helyettesített, aki ma is boldogan jön közénk, és a gyülekezet sokat gazdagodik tartalmas szolgálataival nyomán.

Luther-kabátban és stólában véghezvük a liturgiát. A stólat 2005 óta használjuk, ezt presbiteri döntés és a gyülekezet tájékoztatása után vezettük be.

Énekeket a kántorunk – gyülekezetalapító lelkészünk leánya – választ a javasolt graduál- és heti ének figyelembevételével, ám választását mindig a lelkésszel is egyezteteti. Néhány példányban megvásároltuk az új zöld énekeskönyvet (a *Gyülekezeti liturgikus könyvet*), és szeretnénk használatba venni.

Gyülekezetünkben kis létszámú énekkar működik, mely hetente egyszer tartja próbáit. Az ünnepi alkalmakon, böjten, adventben és természetesen a három nagy ünnepen énekel. Két külön zenei programunk van: egy adventi hangverseny és egy nyári esti áhítat. Mindkét alkalom a városban, valamint a plébániákon is hirdett esemény, így tele templomban énekel az énekkar.

Adventi istentiszteleteinken a gyermekek szolgálnak, szülei gyűjtják meg az adventi koszorú gyertyáit. Jelenleg havonta két vasárnap gyülekezetünkben – párhuzamosan az istentisztelettel – fiatal édesanyák foglalkoznak a gyermekekkel.

CANTATE

Szép ünnepünk az anyák napja: ekkor az édesanyákra gondolva az Istennek szóló hála kifejezéséért mindenki egy szál virágot hoz az oltárra. A legszebb csokrok születnek ilyenkor a feldíszített oltáron.

Ennek ellentétje az, amikor semmi sincs az oltárunkon. Nagycsütörtökön történik mindez, az ünnepi istentisztelet után, az oltárfosztáskor. A nagycsütörtöki különleges liturgiát állandó vendégszolgálónk, *dr. Hafenscher Károly* vezeti. Egészen megrendítő és lélekben felemelő a nagycsütörtök Esztergomban. Igazi ünnep!

Az istentiszteletekre a lelkész a gyülekezettel együtt készül. A vasárnap-i beszélgetés a lelkézi hivatalban, a női kör alkalmá, a bibliaóra, a találkozás egymással a hét során akár a gyülekezetben, akár az utcán, akár az otthonokban – mind-mind azt segítik, hogy az ünnepünk teljes legyen. És amikor az éppen soron következő templomtakarítással van alkalmunk beszélgetni, kiderül, hogy az Istennel való közösség az egyetlen megoldás a küzdő, szenvedő, a gyermekeiért aggódó ember életében. Ezért is imádkozunk az istentisztelet előtt háromnegyed tízkor imaközösségben. Nem magunkért, hanem az ő nevéért, amely legyen mindenki számára szent, félelmetes, kegyelmes és dicsőséges.

■ KLIMENTNÉ FERENCZY ANDREA

Egy ünnep három mozdulata

■ BENCE IMRE

Nagybörzsöny egy kicsi falu neve. Sokaknak a gyönyörű kirándulóhely jut eszébe e név hallatán. Nekem azonban sok kedves arc elevenedik meg, amikor Nagybörzsönyre gondolkodom. Márpedig – ahogy ígihirdetéseimben vallottam – mostanában többször gondoltam imádságaimban Nagybörzsönyre. Nem véletlenül: 2012 nyarán a gyülekezet addigi lelkésze, *Lajtos János* Csomádra költözött, s izgalmas feladatot jelentett a lelkészi állás betöltése.

Van-e olyan lelkész, aki idejön? – kérdezték a börzsönyiek, de a kérdésükben nem lemondás volt. Tartották magukat ahhoz, hogy nekik szükségük van lelkészre. De igényüket, elvárásaikat sem rejtették véka alá. Így történt, hogy a pályázat utáni választás érvényes, de eredménytelen lett.

Bámultam azt az öntudatot, azt az eltökéltséget, amellyel a gyülekezet – saját anyagi lehetőségeit szem előtt tartva és a lelkéssel szemben támasztott igényeit komolyan véve – döntött. Akkor helyettes lelkészként *Szabó Bertalan* kapott megbízást a gyülekezet gondozására.

Egy helyét kereső, elbizonytalanodó lelkész és egy lelkészt kereső gyülekezet találkozott. 2012 szeptemberétől tehát „kóstolgathatta” egymást a lelkész és a gyülekezet, mígnem nyár elején eljutottak a döntésig. A lelkész felfedezte, hogy ilyen aktív és gyülekezetüket szerető emberek között örömmel végezheti a szolgálatát, a gyülekezet pedig felismerte, hogy ebben az emberben is megtalálja azt, amit keresett: a lelképásztort. Így

érkeztünk el a választási folyamat végén a beiktatásig.

Nagybörzsönyben szeptember 15-én nem a turisták miatt vált zsúfolttá az utca. *Szabó Bertalan* beiktatására jöttek sokan. Érkeztek vendégek korábbi gyülekezeteiből – Mosonmagyaróvárról és Hegyeshalomból egy kisbusznyi csoport jött, és Józsefváros is képviseltette magát.

Szabó Bertalan és esperese a Nagybörzsönyből kitelepítettek emléktáblája előtt

Jöttek az Ipoly (és a határ) túlsó partjáról is a százi és az ipolyszakállosi gyülekezet tagjai, lelkésznőjük, *Hana Peničková* vezetésével. Hisz a nagybörzsönyi lelkészek az ott élő magyarok lelkipásztora és tanítója is feladata. És példaértékű közös munka alakult ki *Lajtos János* szolgálata alatt.

De jöttek a Börzsönyből elköltöztek is, és természetesen a család tagjai is szép számmal. S mivel a *Szabó* házaspárnak, *Bertalannak* és *Dó-*

rinak néhány hete született meg második gyermeke, az ünnepség egyben babanézó is lehetett.

A délutáni napsütésben megtelt a templom. A nap lekiója alapján három mozdulatra hívták az esperesi ígihirdetés: az első a térdhajlás, mert imádkozó lelkész és imádkozó gyülekezet tudja csak egymást hordozni. A második a szívünk kitérása, hogy

Krisztus lakjék a szívünkben, és Krisztust ismerjék fel azok, akik az életünket látják. A harmadik pedig a kezek felemelése, a hálaadás, dicséret, mert az Isten sok jót tesz velünk. A gyülekezet ezen a napon adott hálát százhatvanegy éve felszentelt templomáért is.

A beiktatott lelkész társai gyűrűjében hallhatta az ősi énekes imádságot: „Erősítsd meg, Istenünk, amit cselekedtél értünk!” Majd őszinte hangú ígihirdetésében vallott ar-

ról, hogy ő milyen felelősségteljes szolgálatnak érzi azt, amit aradi konfirmációjakor igei áldásként kapott: Mindent az Úr Jézus nevében szólni és tenni!

De nem tökéletes, hibátlan emberként, hanem bűnös és a kegyelemre szomjazó tanítványként akar *Szabó Bertalan* a közösségében szolgálni. Vallott arról is, hogy vívódásaiban milyen áldást jelentett a nagybörzsönyiek elfogadó szeretete, és milyen békességet talált itt. Nem akar tehát mást, csak azt, hogy a Jézus halál felett aratott győzelme által napvilágra hozott evangéliumot hirdesse.

A közgyűlésen *Grósz Tibor* felügyelő felolvasta az egykor Börzsönyben szolgáló lelkészek – *Sárkány Tibor* és *Dedinszky Gyula* – és a sárvári gyülekezet köszöntését. Az egyházmegye felügyelője, *Némethy-né Uzoni Hanna*, evangélikus és katolikus lelkészársak, valamint *Nagy Zoltán* mosonmagyaróvári felügyelő köszöntése után a kitelepítettek emléktáblájánál hangzott el ima és nemzeti imádságunk, a *Himnusz*.

Nagybörzsöny nemcsak turisták által szeretett falu, hanem több ennél: szerethető és szeretni tudó gyülekezet él itt! Ezt tapasztalhattuk meg az ünnepen, amikor a terített asztalokhoz sok-sok finomsággal vártak bennünket a vendéglátók.

Nagybörzsöny él, az itteni gyülekezet is élni akar! És Isten igenli ezt! Ezért rendelt most új lelkészt a közösség élére, és hálás vagyok, hogy ezen a napon beiktathattam őt hivatalába.

A szerző evangélikus lelkész, a Budai Evangélikus Egyházmegye esperese

A jövő nyitánya

► Folytatás az 1. oldalról

Horváth Anna, Kolozsvár alpolgármestere a magyar közösség és egyben hivatala cselekvőképességéről szolt. Erdélyi magyar közösségének értékrendjéhez hozzátartozott és hozzátartozik Isten házána megbecsülése, és ez meglátzott a széles anyagi alapok előteremtésében is. Máté András Levente, a Kolozs megyei RMDSZ elnöke, parlamenti képviselő a kitartó munkáért, Vákár István, a Kolozs megyei Tanács alelnöke pedig a nyitott, befogadó magatartásért méltatta az evangélikus gyülekezetet.

A köszöntések csak a munkálatokat vezető építész és a kivitelező szavaival lehetnek teljesek. Így Guttman Szabolcs, a Romániai Építészakamara Erdélyi Szervezetének elnöke, Nagyszében volt főépítész örömmel vallott az igényes és reménykeltő restaurálási munkálatokról. Adrian Petruş, a kivitelezést vezető vállalkozó pedig köszönetet mondott azért, hogy egy ilyen szakrális térben dolgozhattak, és munkatársai nevében szolt arról, hogy nehezé bűcsút venniük ettől a helytől.

Az ünnep fényét, pompáját *Laczkó Vass Róbertnek*, a Kolozsvári Állami Magyar Színház művészenek szavalata (*Reményik Sándor Templom és iskola*, illetve *Weöres Sándor Mosoly az arcodon*) tovább fokozta. A kiváló zenei összeállítás – *Mihaela Maxim* (szoprán), *Ambrus László* (trombita) és *Horváth Zoltán* (orgona) közreműködésével – valóságosan „a jövő nyitányává” emelte a kolozsvári evangélikusok hálaadó ünnepségét.

■ KALIT ESZTER

Virotikus nyári bezsongás

Július–augusztus hónapban sose látott rekordokat döntőgató hőség telepedett Kelet-Közép-Európa kies térségére. Különösen Romániát fenyegette a tomboló hőség miatt bekövetkező radikális klímaváltozás s ennek mindenféle negatív következménye.

No de hála a média örök éberségének meg a színek létezésének, napról napra értesülhettünk piros, sárga, narancssárga színezetű térképekről, hogy rendkívül meleg van, meg hogy a vérnyomással, szívbajjal, korral és kórral küszködők mit tegyenek, mit ne tegyenek. Lett is erre nemzeti összpánik, s a nagy ijedelemre minden hely elkelt a Balatonon, Fekete-tengeren, Szovátán, a strandokon, fürdőekben és természetesen a sörkertekben, kocsmákban – mert valahol csak kell védekezniük a felforrósodott embereknek.

A tűzoltók, mentők, a katasztrófavédelem, az Űdvahadsereg és egyéb hasonló humanitárius őrző-védő intézmények teljes menetfelszerelésben, totális készültségben, tette késszen vártak a bevetésre. Az állandóan megdőlő melegrekordok miatt szépen beérett a gabona, a gyümölcs, a zöldség, tornyosodtak a dinnyehegyek, s közben vígan kártékonykodott a nyári aszály. Nyár volt és meleg.

A nemzeti parlamentek is befejezték értékeremtő évadjukat, és – különösen Bukarestben – hosszú és jól megérdemelt szünettel ajándékozták meg magukat a képviselők, kipihi-nendő intenzív törvényalkotási igyekezetüket.

Az igazi nagy gond akkor kezdődött, amikor a mit sem sejtő honfi-

ak és -leányok a különböző minisztériumok és a tisztelt Ház óvó árnyékából kiléptek a hőségiadóval fenyegetett forróságba. A magyarországi sorsársak meg, menekülve a délibá-bos róna melegétől, a székely hegyek hűs völgyeiben vagy a csúcsokon enyhítették szenvedéseiket.

Mit ad Isten, ebben az időben a relaxálni vágyó politikusainkat egy furcsa kór támadta meg.

A tüneteket vizsgálva először úgy látszott, hogy eléggé súlyos napszúrást kaptak, mert hazafias hevülettől túlfűtve elkezdtek félrebeszélni. Egy adott pillanatban nekem az tűnt fel, hogy a hazafias tartalmú félrebeszélés, handabandázás egyre több vakációzó honfinkat elér, sőt lassan, de biztosan kezdett átterjedni a média különböző talk-show-sztárjaira is.

Bár nem vagyok orvos, biokémikus vagy virológus, de a tünetekből és az agyat károsító kergemarhákórhoz hasonlító jelenséget látva egy új vírustörzs megszületéséről, egy új pandémia kitéréséről vagyok meggyőződve. Talán orvosi Nobel-díjra is esélyem lenne egy kis segítséggel?

Hogymi váltotta ki ezt a járványt? – ez volt az én első kérdésem is, minthogy a járványkutató mindig az okot keresi. Nos, egyrészt a szokatlan nyári hőség, a napsugárzás, ezért neveztem el a vírust részben *Solarisnak*. Mivel túlfűtött honszeretből fakadó félrebeszélés a látható tünet, ezért lett a másik megnevezés *Verbalis*. Itt még a *Diaresis* szó is számítába jött, de ezt már mások levették, így én elhagytam.

A másik kiváltó ok a magyar politikások létezése meg székelyföldi látogatása. Állítólag az történt, hogy

egy *Vona Gábor* nevű politikus eléggé harcias nyilatkozatai közben – vagy után vagy valamikor – jó egészségesen elszellentette magát, olyanira, hogy visszhangoztak tőle a székely hegyek. Igen ám, de a hőség által gerjesztett szellő ezeket az illatokat elvitte egy-egy relaxáló hazai politikusunk orrába, aki erre mély lélegzetet vett, teli tudóre szívta, és lét-rejött a *Solaris Verbalis Hungarofob* vírus.

Aztán váratlan gyorsasággal kezdett terjedni, és mindenütt hasonló tüneteket provokált, magyarfaló, magyarofób reakciókat kiváltva. *Băscescu* államelnökünket érintette a betegség – állítják – a legsúlyosabban. Ő valami nemzetközi magyarmegregulázó szerveződés élére kívánt állni – mint mondotta –, mert Magyarország a térségben veszedelmes instabilitást jelent, ezért szükséges nemzetközi összefogással Budapestet pontra tenni. Egyénektől – bár elnöki mandátumának igencsak a végére jutott – szerinte örökre be lesznek fejezve az ilyen Tuszányos-, Borzont-féle stb. nyári akadémiaik, ahol a magyar fertőzés, irredenta rajongás évről évre előállítja ezeket a román-irritáló vírusokat. Mert mit is képzelnek a magyar politikások, csak úgy ki-be járnak Erdélybe, s mindenféle autonómiáról, jogról beszélnek?

Nos, azután jöttek és jöttek és jöttek a harciasabbnál harciasabb nyilatkozatok, kommentek – az általános műveltség és történetismeret hiányáról biznyságot téve – a demagógia és mellébeszélés mesteriskolájából. Anyira ragályos volt a betegség, hogy a teljes politikusi palettát megfertőzte, értelmes, higgadt hoz-

zásolás bizony nem sok akadt, s a fertőzés jócskán átterjedt a sajtóra is.

Így aztán kapott ország-világ az új választási kampány előzeteséből. De leginkább minket, magyarokat hegedültek el jó alaposan, tudtukra adva, hogy a politikai földrajz szerint ez itt Románia, hogy itt a kisebbségek helyzete a világon egyedülállóan mennyei, hogy autonómia s egyéb ilyen agyrémekek akkor lesznek, mikor szarvuk nő a lovaknak; meg hogy innen kitiltatik örökre minden magyarországi politikus, aki nem a hivatalos román politika szájíze szerint szolt, meg majd így meg úgy megmutatják nekünk.

A járvány egy tévériporterrel tettőzött, aki sötét öltönyben, halálkomolyan mint egy háborús hírt jelentette be: szeptember 7-én Románia élethalálharcot vív az ősi ellenség, Magyarország ellen. Ennek a nemzetmentő csatának helye az Arena Națională (nemzeti aréna) Bukarest szívében. A győzelem létkérdés, elégtétel kell legyen nemzeti önértékünk megsebzett büszkeségére, elégtétel minden magyaroktól elszenvedett történelmi gyalázatért.

A nemzetért lángoló minden román hazafinak ott kell lennie, mindenkinek, akiben román szív dobog. Fessük be arcunkat, végtagjainkat nemzeti színekre, hozzunk magunkkal nemzeti színű zászlót, töltsük meg a stadiont, és jöjjünk több százezren, millióan, foglaljuk el a tereket az aréna körül, hadd mutassuk meg a magyaroknak, kik vagyunk, jelezzük közös véleményünket, énekeljük egy szívvvel nemzeti himnuszunkat, stb. stb.

Igen, mutassuk meg a magyarok-

ÉGTÁJOLÓ

nak! (Zárójelbe teszem: meg is mutatták nekünk, a baj csak az volt, hogy a mieink nemigen voltak a pályán, azaz nemigen volt kinek mit megmutatni. Mondták, valamifajta új meccs inkább a város terein zajlott. Az állomáson, mint új nemzeti sport, köés sörösüveg-dobáló maraton indult, rendőri gumibotkísérettel. De erről majd máskor...) Akkor talán visszajön a két-három millió külföldre szédelgett honfitárs, lesz munka, jólét, biztonság, harmónia az országban, megépül az autópálya-rendszer, az EU-konform úthálózat, infrastruktúra, lesz végre működő egészségügy, normális, színvonalas oktatás, virágzó turizmus.

Mutassuk hát meg a magyaroknak, s akkor lehet, elmúlik a járvány, s csak valamely titkos laborban lesz elszigetelve, tartálékolva az agyamentséget okozó kampányvírus, a *Solaris Verbalis Hungarofob*.

Adorjani Dezső Zoltán püspök Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház

Jelentősen nőtt azoknak a száma, akik egyházunknak ajánlották fel adójuk egy százalékát

▶ A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) által hivatalosan nyilvánosságra hozott adatok szerint a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) számára összesen 265 140 254 millió forintot ajánlott fel 61 603 rendelkező. *Csorba Gábor*, az MEE Országos Irodája Gazdasági Osztályának vezetője szerkesztőségünknek elmondta, hogy korábbi jogviták miatt mind a felajánlók száma, mind a felajánlott összeg ennél picivel még magasabb, így a pótösszeggel kiegészítve végül 265 430 329 forint a gyűjtésünk eredménye, és 61 620-an rendelkeztek adójuk egy százalékáról.

Elmondható tehát, hogy az előző évihez képest az egyházunknak felajánlott összeg 10,92 százalékkal nőtt, a felajánlók száma pedig 13,05 százalékkal. Az egyházak között a felajánlott összeget illetően az átlagnövekedés 7,2 százalék volt, a felajánlók számát tekintve pedig mintegy 7,7 százalék. A 2012-es felajánlásokhoz képest a Magyarországi Evangélikus Egyház számára felajánlott összeg 26 140 094 forinttal, a felajánlók száma pedig 7116 fővel nőtt, ami kampányunk sikerét bizonyítja és azt, hogy társadalmi üzenetünk széles körben támogatásra talált. Köszönjük rendelkezésüket!

A személyi jövedelemadó 1 + 1 százalékáról idén a magánszemélyek 31 101 kedvezményezett javára rendelkeztek érvényesen, közöttük 31 069 civil kedvezményezett (egyesületek, alapítványok, közalapítványok, könyvtári, levéltári, múzeumi, egyéb kulturális, illetve alkotó- vagy előadó-művészeti tevékenységet folytató szervezetek, országos közgyűjtemények, Magyar Tudományos Akadémia, országos szakmúzeumok, felsőoktatási intézmények stb.), 31 technikai számmal rendelkező bevett egyház, valamint egy kiemelt költségvetési előirányzat (Nemzeti tehetségprogram) van.

A magánszemélyek 1997 óta ajánlhatják fel befizetett személyi jövedelemadójuk egy százalékát, 1998 óta pedig kétszer egy százalékát. A 2012. évi jövedelme, illetve adója alapján a csaknem 4,5 millió adózóból csak 3,9 millió magánszemély ajánlhatott volna fel nulla forintnál magasabb összeget. A ténylegesen rendelkező magánszemélyek száma 2,2 millió fő, az egy rendelkezőre jutó felajánlás átlagos összege 3882 forint volt.

Az érvényes nyilatkozatokban felajánlott összeg meghaladja a 13,08 milliárd forintot; ez az elvi lehetőség 52,6 százalékát teszi ki. A 13,08 milliárd forintból a bevett egyházak 4,27 milliárd, a civil szervezetek 7,43 milliárd forinttal részesültek, míg a kiemelt költségvetési előirányzat 1,38 milliárd forinttal.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA
Evangelikus.hu

NAV hivatalos adatok az egyházaknak felajánlott egy százalékokról: goo.gl/q7jdWZ. A civil felajánlások: goo.gl/oLUZiBl. Az összes korábbi rendelkezés az egyházak kategóriájában: goo.gl/R9NwhR. Az összes egyszázalékos anyag a NAV oldalán: nav.gov.hu/nav/szja1_1

Köszönjük adójuk egyházunknak felajánlott egy százalékát!

▶ A Magyarországi Evangélikus Egyház elnöksége és püspöki tanácsa ezúton szeretne köszönetet mondani mindenkinek, aki a Magyarországi Evangélikus Egyháznak ajánlotta fel adója egy százalékát.

A *Tedd teljessé a mosolyt!* mottójú kampányunkban arra szerettük volna felhívni az adózó állampolgárok figyelmét, hogy a civil szervezeteknek adott egy százalék mellett adójuk másik egy százalékát felajánlhatják az egyházak társadalmi szolgálatának támogatására. Anyaóvóink, iskoláink és szeretetotthonaink, egyéb intézményeink fontos terei társadalmi szolgálatunknak. Ezek bemutatását tűztük ki célul a kampányban, de hangsúlyoztuk, hogy a példaként kiemelt területek mellett a befolyt összeget sok egyéb célra is fordítjuk majd.

Üzenetünk támogatásra talált, hiszen a Nemzeti Adó- és Vámhivataltól (NAV) kapott előzetes információink szerint idén 61 620 fő gondolta úgy, hogy egyházunknak adja meg az esélyt arra, hogy az élet különböző területein másokon segíthessünk. A korábbi évekhez képest a felajánlók száma ezzel tíz százalékkal nőtt.

Nagy öröm az is, hogy bár idén – az adótörvények korábbi változása miatt – egyházunk jelentősen kevesebb összegből gazdálkodhat, most az adományozott összeg is nőtt. Az adományozók összesen 265 430 329 forintot ajánlottak fel feljainkra, ez pedig 10,9 százalékkal magasabb, mint az előző évben kapott támogatás összege.

Kampányunkban az emberközelséget hangsúlyoztuk és azt, hogy életközélemben lévő egyház vagyunk. Embertársaink javát igyekszünk szolgálni ezzel az Önöktől kapott támogatással is.

Erős vár a mi Istenünk!

Budapest, 2013. szeptember 16.

GÁNCIS PÉTER elnök-püspök, PRÖHLE GERGELY országos felügyelő,
DR. FABINY TAMÁS püspök, SZEMEREI JÁNOS püspök

Kereszténynek lenni Európában

Német nyelvű konferencia Révfülöpon

▶ *Ti vagytok a föld sója és a világ világozása* – *Kereszténynek lenni Európában* címmel tartotta idei konferenciáját szeptember 12–15. között a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban a Gesellschaft zur Ausbreitung des Evangeliums (GAE, az Evangélium Terjesztésének Társasága) nemzetközi missziói egyesület. Tizenegy országból ötvenöt résztvevő érkezett, hogy előadásával, tapasztalatainak átadásával segítse elő a misszió ügyét.

A helyszín ideálisnak bizonyult. A megnyitón dr. Hafenscher Károly igazgató bemutatta az intézményt és annak munkáját, a továbbiakban pedig mindent megtett annak érdekében, hogy a német nyelvű konferencia zökkenőmentesen folyjon.

Programváltozás miatt a résztvevők először dr. Lackner Pál előadását hallgatták meg. Az országos programkoordinátor sok számadattal illusztrálva mutatta be egyházunk mai körülményeinek kialakulását és a szolgálat kereteit. Sok kérdés hangzott el, főként az egyháztagok és a lelkészek életkörülményeire vonatkozóan.

Dr. Csepregi Zoltán, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professzora *Reformáció és ellenreformáció* című előadásával állt az egybegyűltek elé. Részletesen bemutatta a reformáció jelentős hazai személyeit és eseményeit, majd az ellenreformáció máig ható veszteségeit tekintette át.

Az egyháztörténelmi blokk folytatásaként dr. Böröcz Enikő lelkész, az Evangélikus Országos Levéltár tudományos munkatársa *Egyház a szocializmusban* címmel három út – a kollaboráció, a kompromisszum és a hitvalló egyházi vonal – jellegzetes vonásairól és képviselőiről szólt, kifejtve, hogy csak a harmadikat választók jártak a Krisztus-követés útján.

Az előadásokat sok kérdés követte, tekintve, hogy a résztvevők jó része saját életében is megtapasztalta a kommunista elnyomást, a besúgóknak való kiszolgáltatottságot, de azt is, hogy milyen felszabadító érzés volt, amikor mindez nyilvánosságra került.

Bence Imre esperes bibliatanulmányában a konferencia fő témáját – só és világozóság (Mt 5,13–16) – dolgozta fel. Az ember testi és lelki adottságait és ismereteit mint ajándékot, ugyanakkor mint tükröt is tárta a

résztvevők elé, amelyben a keresztények nap mint nap megvizsgálhatják magukat, hogy életük vajon Krisztusról tanúskodik-e. Az esperes azt is elmondta, hogy az ifjúság korlátok nélküli nevelése tulajdonképpen a kárukra van. Az előadást nagy érdeklődés övezte, a csoportbeszélgetések alaphangját is ez adta meg.

A továbbiakban e sorok írója mint a konferencia helyi szervezője az evangélikus egyházban folyó sokrétű missziói munkát tekintette át képekkel illusztrált előadásában.

Ezután az egyes országokban – többek között Németország, Lengyelország, Ukrajna – zajló missziói szolgálattal ismerkedhettek az egybegyűltek. A legnagyobb érdeklődést az észtl bibliaiszóvetség munkájáról szóló összeállítás keltette.

Szombaton délután Balatonfüreden és Tihanyba látogattak a konferencia vendégei. Az apátság megtekintése után részt vettek a helyreállított kálvária felszentelésének ökumenikus ünnepségén, majd Szemerei Jánossal, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspökével is találkoztak.

Vasárnap a résztvevők közül többen a helyi és környékbeli gyülekezetekben szolgáltak igehirdetéssel.

■ KOHÁRY FERENC

Az 1960-ban lerombolt tihanyi kálvária újjáépítésének befejezését ökumenikus istentisztelettel ünnepelték meg szeptember 14-én, szombaton délután. Az ünnepségen – többek között – beszédet mondott Harrach Pé-

ter országgyűlési képviselő és Habsburg György, IV. Boldog Károly unokája (képünkön). Az elkészült kálváriát Márfi Gyula veszprémi érsek áldotta meg, imát mondott Bölcskei Gusztáv református püspök, va-

lamint Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke. Közreműködött a veszprémi légierő zenekara, illetve a tihanyi és balatonfüredi egyházi kórusok.

■ BARCZA JÁNOS felvétele

„Cseremisszió”

Jaan Bärensonnal, az Észtl Bibliatársulat főtítkárával találkoztak a hazai külmisziói szervezetek képviselői a Magyar Pünkösdi Egyház Gizella úti központjában. A megbeszélésre azért került sor, mert északi testvéreink szeretnék a magyarországi keresztény felekezetek tagjait is bevonni finnugor nyelvrokonaink között végzett szolgálatukba. Ennek első lépéseként az évről évre összegyűjtött, úgynevezett Biblia-vasárnapi offertóriummal jövőre hazánk egy mari (cseremiszi) nyelvű fordított Újszóvetség kiadását támogatja. A találkozón, amelyen egyházunkat B. Pintér Márta, az Evangélikus Külmisziói Egyesület elnöke képviselte, felmerült annak a terve is, hogy a jövőben magyar fiatalok is szolgálhatnak az Urálon túli vidékek keresztény ifjúsági táboraiban.

Tanév eleji fülmosás

Ünnepi üléssel nyitott újra kaput hittudományi egyetemünk

► Minőségi munkára, szövetségkötésre hívta dr. Szabó Lajos rektor szeptember 13-án az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) oktatóit és hallgatóit. Akár egy jó politikus, ígért is hallgatóságának, mondván, „időt és teret kapnak”. A nyársírató időben a zuglói evangélikus templom terében tehát újabb tanév nyílt újabb lehetőségekkel.

Ahhoz, hogy egy tartalmas, szorgos tanévet kezdhesen az EHE népe, valamiféle vágyásra, benső hajtóerőre van szükség, ahogy erre Gáncs Péter Zsolt 85,9 alapján tartott igehirdetésében rámutatott. Kétféle fordítását is elhozta az elnök-püspök az igehelynek: „Hadd halljam meg, mit hirdet az Úristen!” És líraiabb verzióban: „Szeretném tudni, hogy mit hirdet az Isten!”

ne lenni ahhoz, hogy Krisztus szelíd hangja, az evangélium szava utat találjon a fülünkhöz, a szívünkhöz.” Ami segíthet végig szem előtt tartani a fül fontosságát, az többek között ennek a zsoltnak az üzenete.

A hatodévesek útra bocsátásával folytatódott az istentisztelet. A komoly próbatétel előtt állókat Szabóné Mátrai Marianna, az EHE Gyakorlati Intézetének vezetője látta el

Mátrai Marianna Anselm Grün benccs szerzetesnek a lelki vezetés elveiről szóló könyvére hivatkozva foglalta össze. Az érett és spirituális ember számot vet a tényekkel – írja Grün. Azaz: nem illúziókban él, hanem képes a körülötte lévő világot objektíven szemlélni, képes szembesülni a valósággal és elfogadni azt. Mindehhez józanságot, tisztán látást és bátorságot kívánt a lelkésznek a lelkesítő gyakorlatra készülőknek.

Az ünnepi ülés nyitányaként Szabó Lajos, az EHE rektora *Belsőépítést a teológiában* címmel az esetenként ridegebb szakrális terek otthonossá tételéről, az adott forma valódi tartalommal való megtöltéséről beszélt. A külső terekből a tudományos, majd a lelki terekbe, benső szobákba kalauzolta hallgatóságát. A felszínen művelt teológia életveszélyes, állította, és mélyre merülésre hívta az EHE oktatóit, hallgatóit egyaránt.

Az oktatói munka legfőbb motivációja a hallgatói aktivitás, a hallgatói élet inspirációja pedig az oktatók odaadása, felkészültsége és nem utolsósorban előadasmódjuk érdekessége – foglalta össze a rektor. Mindezek valóságba ültetéséhez, a minőségi munkához pedig időre van szükség. Érdemes, sőt elengedhetetlen, hogy időt szánjunk egymásra – hangsúlyozta Szabó Lajos. Prózai értelemben vett „szent háromság” helyezte a hallgatók szívére: a stílus, a modor és a magatartás tanulásának fontosságát. Az EHE az „európai kereszténység frissességébe” is be kívánja kapcsolni hallgatóit, jelentette ki.

A hagyományoknak megfelelően az ülés az elsőévesek fogadalomtételével és a hatodévesek mentori megbízóleveleinek átadásával zárult, és egyben ezzel nyílt meg az újabb tanévre a tudás evangélikus (erős) vára.

■ KINYIK ANITA

KAROLY GYÖRGY TAMÁS FELVÉTELE

Mondandóját Gáncs Péter elsősorban az elsőéveseknek címezte, akik ha nem is fülmosást kaptak, de a hallójáratok tisztán tartására, a fülelés fontosságára ezzel már tanulmányaik elején felhívták figyelmüket. A „hallástudományi egyetem” legfontosabb tanítása a csendre intés, a püspök szavaival: „Elég csöndben kelle-

– nem csupán gyakorlati – tanácsokkal. A sok technikai útmutatás mellett a tapasztalni indulóknak tudatosítaniuk kell, hogy legfőképp spirituális útra lépnek. Lelki vezetőkké kell érniük.

Ennek a háromlépcsős folyamatnak első állomása a hatodéves első fele, melynek legfontosabb tanulságát

Tizenöt éves a Kisdeák Evangélikus Óvoda

► Tizenöt éve, 1998 szeptemberében nyitotta meg kapuit a Kisdeák Evangélikus Óvoda Budapesten, a Deák téren. Az intézmény jubileumát szeptember 14-én, szombaton ünnepelték. A rendezvény szervezői változatos programokkal várták az érdeklődőket, és a rossz idő ellenére jó hangulatú, eseménydús ünnepben volt részük a megjelenteknek.

Az esemény tíz órákor istentisztelettel kezdődött, ahol gyermekek és szülők is vállaltak szolgálatot. Néhány régi óvodás bevonulásával kezdődött az alkalom. Ők hozták be az ol-tár „kiegészítőit”: virágokat, Bibliát, keresztet. A szülők zsolttáradeteket olvastak, eközben az óvodások építőelemeket hordtak előre. Az elemekből az óvodát jelképező manó rajzolódt ki.

Ezt követően szendvicsek, sütemények, illetve kávé és tea mellett beszélgethettek a rég nem találkozott ovások és szülei. Ezzel párhuzamosan lehetőség nyílt az óvoda megtekintésére és egy kis nosztalgiaútra. Ide főként a nagyobbak látogattak el. Kipróbálták a játékokat, és felelevenítették óvodáskori élményeiket. A folyosón és az előszobákban látható, több mint háromszáz fényképből álló fotókiállítás mosolyt csalts kicsik és nagyok arcára egyaránt.

A kisebbek érdeklődését a barkácsolás földszinti lehetősége keltette fel. Különböző méretű gyógyszer- és parfümüsdobozokból készítették templomot és almafát, de volt, aki inkább kamiont varázsolt belőlük.

Gyakran volt hangos a nevetéstől az a terem, ahol délután filmvetítés zajlott. A tizenöt év alatt készült videók nagy sikert arattak. A gyülekezeti nagyteremben egy Budaörsről érkező népi zenekar muzsikájára kicsik és nagyok közösen táncoltak.

A nap utolsó programjaként a *Tercina* nevű kamaraegyüttes zenéjére, majd az óvónők énekkarának előadására csendesedhettek el az ünnepi alkalom résztvevői. Zárásként *Cselovsky Ferenc* lelkész adott úti áldást.

■ LÓRÁNTNÉ LÁNG JUDIT

KISS TAMÁS FELVÉTELE

Gáncs Péter püspök az igehirdetés alapigéjeként a következő zsolttárszót választotta: „...az Úr ajándéka a gyermek, az anyaméh gyümölcse jutalom.” (Zsolt 127,3) Beszédében kiemelte, miért különleges a Deák téri óvoda: a belváros közepén áll, kis létszáma miatt nagyon családias, csak egy fal választja el a templomtól, a jövő gyülekezetének is tekinthető.

Az alkalmat a *Fenyvesi Andrea*, *Fejérvári János* és *Finta Gergely* által előadott komolyzenei darabok színesítették.

► Az Alberti Evangélikus Egyházközség két éve ősszel fennállásának háromszázadik évfordulóját ünnepelte, idén szeptember közepén pedig arra emlékezett, hogy általános iskolája húsz évvel ezelőtt indult újra. A templomban hálaadó istentisztelettel kezdődött és az iskolaudvaron játszótér átadásával zárult szeptember 15-i ünnepség keretében leplezték le az általános iskola aulájában a *Roszik Mihály* iskolaalapító lelkésznek emléket állító domborművet, *Várhelyi György* szobrászművész alkotását. Az iskola szeptember 1-jével felvette *Roszik Mihály* nevét.

A délelőtti istentiszteleten dr. Fabiny Tamás püspök hirdette Isten ígését Péld 23,26 alapján: „Adjad, fiam, a te szívedet nekem” (a meghívón szereplő ige 2001-ben az első ballagó osztály ígéje is volt). Ahhoz, hogy adjunk, először a szívünket kell odaadni: az ügynek, amelyet szolgálni szeretnénk, és Istennek, aki a feladatokkal megbíz, és erőt ad a teljesítésükhöz.

Példát vehetünk elődeinkről – mondta a püspök –, akik az egyházépítés szent célját szem előtt tartva, szívvel-lellekkel keresték a lehetőségeket, utánamentek az eltávolodott híveknek, pásztorolták a rájuk bízott nyájat. Így tekinthetünk Roszik Mihály lelkészre is, aki az alberti gyülekezetben végzett negyvenhárom éves szolgálata utolsó éveiben azon munkálkodott, hogy a közösség – negy-

venöt év szünet után – méltóképpen indíthassa újra egykori iskoláját. Tanuljunk az ősök példájából! – hangzott a felszólítás az Északi Egyházkerület lelkészi vezetőjének szájából.

A következőkben *Szakál Rita* – aki az újraindulás óta tanít az intézményben – tekintett vissza az elmúlt két évtizedre. 1993. május 9-én ünnepélyes keretek között az akkori polgármester adta át az iskola kulcsait *Ponticsán Gyula* nyugalmazott igazgatónak, akitnek igazgatósága alatt államosították – nagy szomorúságára – az intézményt 1948-ban. Még azon a nyáron száz nap alatt épült fel az új iskolaépület, melyet szeptember 5-én *D. Szabik Imre* püspök szentelt fel. Azóta mind a tantestület, mind pedig az épület-együttes folyamatosan bővült: 1997-ben ebédlővel, 1998-ban újabb épület-szárnnyal, 2000-ben két tetőtéri tanteremmel, 2001-ben új tornateremmel.

Az iskola nyolcosztályossá bővítésének engedélyezési eljárását *Szabó András* akkori alberti lelkész bonnyolította le. Mindezt annak köszönhetjük – tette hozzá *Szakál Rita* –, hogy Roszik Mihály alberti evangélikus lelkész mert nagyot álmodni, és álmait kitartással, céltudatos munkával meg is valósította.

Mányi Sándorné – aki az intézményt 2007 óta igazgatja – beszámolt arról, hogy jelenleg kétszázhuszonhat tanuló van, felük evangélikus, és el-

sősorban az Alberti Evangélikus Óvodából kerülnek ki. Majd az igazgató asszony ünnepélyesen bejelentette: „A mai naptól a tisztelendő úr munkás-

en az unokák népes serege énekelte el az *Ír áldás* című művet.

Dr. Fischl Vilmos, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Taná-

HORVÁTH-HEGYI ÁRON FELVÉTELE

sága iránti tisztelet kifejezéseként emléket nevünkben is őrizzük.”

A Roszik család nevében dr. Roszik Péter szolgált fel. Elmondta, hogy édesapja szolgálatában mindig nagy szerepet játszott a látogatás, a gyermekek tanítása és a közösséggel való ünneplés. Elhivatottságát mutatja, hogy „hetvenévesen nekilátott iskolát építeni”, nem megtörve a rendszerváltás után is megmegelevenedő ellenszellektől és rosszabbodó egészségi állapotától. Ezt követő-

csának főtítkára, egykori alberti segédlelkész Roszik Mihály életpályáját ismertette. Kiemelte, hogy már fiatal lelkészként felismerte, hogy Isten szívére helyezte a gyermekek hitoktatásának ügyét. Ezért is lett jellemzője: „Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket!”

Benczúr László tiszteletbeli egyházkerületi felügyelő személyes élményeivel kezdte köszöntőjét. Elmondta, hogy már ötvenes megismerhette Roszik Mihály lelkészt. A templom

Engedjétek hozzám jönni...

Húsz éve indult újra az Alberti Evangélikus Általános Iskola

kapcsán pedig arra hívta fel a jelenlévők figyelmét, hogy egy templomot nem csupán építészeti jellemzői tesznek gyönyörűvé, hanem az, hogy megtelel élő lelkekkel.

Az istentiszteleten a gyülekezet gyermek- és felnőtténekkara több ízben is szolgált *Hepp Éva* vezényletével. Utolsó mozzanatként Fabiny Tamás püspök megáldotta a gyülekezet újraválasztott lelkészét, *Túri Krisztinát*, aki éppen három éve lett beiktatva párókus lelkészi szolgálatába.

Az ünneplés azonban ezzel nem fejeződött be. A gyülekezet a templom mellett lévő evangélikus általános iskolához vonult át, ahol dr. Fischl Vilmos és *Roszik Mihályné, Melitta* néni leplezte le az iskolát újraindító lelkésznek – immáron az intézmény névadójának – domborművét.

A szeretetvendégség helyszínéül szolgáló tornaterembe tartva a gyülekezet még egyszer megállt, nem más, mint a templom közvetlen szomszédságában, az iskolaudvaron felépült új játszótér ünnepélyes átadása miatt. A nemzetiszínű szalagot Fabiny Tamás püspök és *Túri Krisztina* lelkész vágta el.

Az ünnep főszereplői tehát, ha nem is látványosan, de a gyermekek voltak. Az ünneplésre a visszatekintés adott okot. A hálaadás a szívvel-lellekkel szolgáló emberekért szólt. A középpontban azonban az a Jézus Krisztus állt, aki mindezt megtartja: a gyermekeket, a szolgálókat, az épületet, a múltat, jelent, jövőt.

■ HHÁ

Áldjátok nevét!

Háromszáz éves az irsai gyülekezet

▶ Az irsai evangélikusok kétszer is megtöltötték templomukat szeptember 15-én, vasárnap, hiszen egész nap, reggeltől estig együtt ünnepeltek. A rendhagyó együttlétre egy kerek jubileum, a gyülekezet fennállásának háromszázadik évfordulója adott okot. Az ünnepi hangulatot és derűt a vasárnapra – mondhatni – ajándékba kapott, igazán kellemes időjárás is fokozta – ki gondolta volna ezt a szombati zord, őszi idő után? A délelőtti ünnepi – és egyben tanévkezdő – istentiszteleten Csadó Balázs, a közösségben tavaly október óta szolgáló beosztott lelkész hirdette Isten ígését. Délután Fabiny Tamás püspök szolgált, a liturgiában a helyi lelkészen kívül Bárdossy Tibor egykori irsai lelkész és Krámer György esperes segítette.

A közös, sátor alatt elfogyasztott ebéd alkalmával a Mustármag Óvo-

HORVÁTH-HEGYI ÁRON FELVÉTELE

mertette a gyülekezet történetét a kezdetektől a jelenig. A gyülekezetalapító szlovák elődök 1713–14-ben érkeztek a Felvidékről. Első templomukat 1722-ben emelték, majd 1799-ben kezdték el a mai templom építését. Az 1950-es években a gyülekezet átalakította a templombelső, megszüntette a szószékoltárt. Ekkor helyezték el a Feszty Masa által festett oltárképet, melynek címe: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan!” Az utolsó nagy felújítás 2001-ben zajlott.

A gyülekezetben az istentisztelet nyelvét kezdetben csak szlovák volt, majd hosszú ideig szlovák és magyar felváltva. Az utóbbi évtizedekben a szlovák nyelv használata teljesen megszűnt.

A gyülekezet első iskoláját 1808-ban építette; helyén ma az 1994-ben indult Mustármag Óvoda működik. Köszöntője végén a másodfelügyelő bejelentette, hogy ezzel az ünnepi istentisztelettel

kezdetét veszi az ünnepi év. A gyülekezet részletes története az évfordulóra megjelentetett könyvecskében olvasható, amelyet Hodos Gábor gyülekezeti tag szerkesztett, *Adjatok hálát neki, áldjátok nevét* címmel. Az imateremben megtekinthető gyülekeztörténeti kiállítás ugyancsak az ő munkája.

A köszöntők hosszú sorában felszólalt Matti Salminen is, a finnországi ylitorniói testvérgyülekezet lelkésze, aki ajándékot is hozott magával: két angyalt, amelyek kezében a jól ismert esti imádság olvasható: „Én Istenem, jó Istenem...” Az egyiket a gyülekezet, a másikat az óvoda kapja, hisz – amint a finn lelkész, egyébként magyarul, elmondta – az egyik legfontosabb dolog az, hogy a gyerekek megtanítsuk az esti imádságot. Az ajándékot meghatottan vette át a gyülekezet vezetőse.

Valóban igaz. Ha istenfélelemre tanítjuk gyermekeinket, a legnagyobbat adjuk nekik: a reménységet. ■ HHÁ

Pályázat lelkészi állásra

A Kölcsei Evangélikus Egyházközség a szeptember 1-jével megüresedett lelkészi állására pályázatot ír ki. Az egyházközség várja azoknak a missziói lelkületű lelkészeknek a jelentkezését, akik a csodálatos környezetben, de nehéz körülmények között élő gyülekezet és szórványainak tanítását, lelkigondozását és egyben bátorítását vállalják. A lelkészi feladatok közé tartozik a szórványgyülekezetek – Tiszabecs, Fehérgyarmat, Mátészalka – evangélikus híveinek hűségese pásztorolása.

A lelkész javadalmazása átlagos. 2006-ban teljesen felújított, korszerűsített – három szoba összkomfortos – parókia várja, külön lelkészi hivattal és a hozzá kapcsolódó vendégszobával. A parókiahoz művelhető kert is tartozik, benne több mint tíz éve ültetett, termő diófákkal. A díjlevél a Hajdú-Szabolcsi Evangélikus Egyházmege Esperesi Hivatalában megtekinthető.

A pályázatot a Hajdú-Szabolcsi Evangélikus Egyházmege címére (4400 Nyíregyháza, Luther tér 14.) kell eljuttatni postai úton vagy elektronikus formában (hajduszabolcsi@evangelikus.hu). A pályázat benyújtásának határideje: szeptember 27. Bemutakozási lehetőség: szeptember 29. – október 13. között. A pályázat elbírálásának határideje: október 27.

Identitás és éneklés

▶ A gyenesdiási Kapernaumot (Magyarországi Evangélikus Egyház Kapernaum Szeretetintézménye) sokan – köztük az egyházzene művelői – emlékezetes konferenciák színhelyeként tartják számon. Szeptember 12–14. között ismét itt rendeztek szakmai és lelki továbbképzést az evangélikus iskolákban tanító énektanárok és a templomi énekkarokat irányító karvezetők számára. Kende Gusztáv, az Egyházzenei Bizottság elnöke idén az énektanítás iskolai és gyülekezeti lehetőségeinek témája köré szervezte a programot. A harminckett résztvevő Soprontól Békéscsabáig az ország minden táját képviselte.

A konferenciát Mekis Ádám igei gondolatai keretezték. Az Észak-Pest megyei esperes nyitóáhitatában a *Hegyi beszédből* jól ismert, „Úgy ragyogjon a ti világosságotok...” (Mt 5,16) igevers kapcsán a megfelelő helyen való és rendeltetésszerű munkálkodást helyezte a hallgatók szívére.

Dr. Ecsedi Zsuzsa, a Kántorképző Intézet tudományos munkatársa (az EvÉlet *Cantate* rovatának vezetője) az énektanításról, identitásról, közösségről és személyiségről szóló előadásában többek között azt emelte ki: úgy kell tanítanunk, hogy szellemileg és lelkieg is a sajátunk legyen mindaz, amit átadunk, vagyis tudjuk és szeressük is.

A csütörtöki esti könnyedebb hangulatú *Dr. Jóób Árpád* népzene-kutató, a Nyíregyházi Főiskola nyugalmazott tanszékvezetője gondoskodott. *Félre tőlem, búbanat!* címmel – utalva nemsokára megjelenő gyűjteményére – a humoros népdalok világába kalauzolta az éneklőket, miközben maga kísérte citerán a felcsendülő dalokat.

Másnap az énekképzés mai helyzetének megvitatása volt napirenden. *Dr. Bence Gábornak*, a Deák Téri Evangélikus Gimnázium tanárának, a Kántorképző Intézet igazgatójának vezetésével

vel a résztvevők feltárták problémáikat és lehetőségeiket, megosztották vágyaikát és terveiket. Ehhez kapcsolódott a *Varga Mártától*, az országos iroda nevelési és oktatási osztályának vezetőjétől kapott tájékoztatás is.

A pénteki programot két személyes beszámoló gazdagította. Míg *Kutyeyné Ablonczy Katalin*, a békéscsabai evangélikus gimnázium énektanára a jó karvezetővel kapcsolatos tapasztalatait osztotta meg, addig *Csernyik Balázs*, a pestszentlőrinci Szeleho Gábor-gimnázium pedagógusa a két éve egyházi fenntartásba vett iskolában szerzett zenei tapasztalatairól számolt be, segítve ezzel a többi, egyházi intézményben tanító résztvevőt.

Gönczy László, a Szegedi Tudományegyetem Zeneművészeti Karának oktatója Kodály nevelési koncepciójáról és a közoktatás prioritásairól beszélt. Jóób Árpád pedig – kapcsolódva Ecsedi Zsuzsa gondolataihoz is – leszögezte, hogy az evangélikus identitás nem alakul ki magától, ahhoz tanárnak és diáknak is meghatározó élményre van szüksége, és a tanár úgy taníthat hitelesen, ha ezt már átélte.

A konferencián az előadások mel-

lett a kórusműhely-foglalkozások is fontosak voltak, hogy a frissen megtanult művek péntek este felcsendülhessenek a keszthelyi evangélikus templomban tartott hangversenyen *Kardos Anna*, *Farkasné Gombár Il-dikó*, Csernyik Balázs és Bence Gábor vezényletével. A koncerten *Nikolaus Bruhns*, *Johann Sebastian Bach* és Kodály Zoltán művei is elhangzottak *Dr. Kovács László Attila* nyíregyházi igazgató lelkész, orgonaművész előadásában. Az áhitatban Mekis Ádám Zsid 13,8 alapján szólt arról, hogy „Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz”.

A konferencia zárónapján *Dr. Kinczler Zsuzsanna*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyházzene Tanszékének docense, a cinkotai gyülekezet kántora a hagyományok megőrzésének és átadásának irányáról, sokféleségéről és nehézségéről beszélt, amely a szintértől független.

A záróáhitat alapigéje a vasárnap textusa volt Mt 23-ból, melyet Mekis Ádám a konferencián részt vevő tanárok, karvezetők helyzetéből kiindulva értelmezett. Előtte azonban még – Kende Gusztáv és Bence Gábor vezetésével – megfogalmazták a következő konferencia témájával és a közös munka megalapozásával kapcsolatos észrevételeket.

Az esték során lehetőség nyílt kisebb csoportokban való beszélgetésekre, spontán közös éneklésekre és fáradságot feledtető játékokra is. Ez a konferencia szakmai, hivatalos programja mellett legalább olyan fontos volt, mert a személyes tapasztalatsere és a kapcsolatok felvétele segítheti egymás munkáját.

■ HULEJ KLAUDIA

Mi értelme a szenvedésnek?

Petr Eben Jób-ciklusa a Deák téri evangélikus templomban

▶ Gyakran hallani manapság az értetlenkedő kérdést: „Hogy engedheti ezt Isten?” Nyolctételes orgonaciklusának megalkotásakor *Petr Eben* (1929–2007) is erre kereste a választ. A cseh zeneszerző, aki egyike a legkiemelkedőbb kortárs komponistáknak, jelentős egyházzenei repertoárt hagyott hátra. Miután Faust-ciklusát megírta, készítését szentelte arra, hogy az Isten és a sátn között folyó küzdelemnek újabb zeneművet szenteljen, ám ezúttal a hit próbáját kiálló Jób példájával. Egy újszövetségi igazságot (Jn 9,1–3) is társított művéhez, melyben Jézus szava – „*azért van ez így, hogy nyilvánvalóvá legyenek rajta Isten cselekedetei*” – segít meglátnunk a ránk mért terhek igazi célját.

A Magyarországon ritkán hallható előre a Jóbra váró tragédiát. A virtuóz orgonafutamokkal érzékeltetett, pusztító csapások ellenére Jób aláza először a Jóbra váró tragédiát. A virtuóz orgonafutamokkal érzékeltetett, pusztító csapások ellenére Jób aláza először a Jóbra váró tragédiát. A virtuóz orgonafutamokkal érzékeltetett, pusztító csapások ellenére Jób aláza először a Jóbra váró tragédiát.

előre a Jóbra váró tragédiát. A virtuóz orgonafutamokkal érzékeltetett, pusztító csapások ellenére Jób aláza először a Jóbra váró tragédiát.

A SZERZŐ FELVÉTELE

A megkérdőjelezhetetlen isteni akarat szimbolizálására Eben egy úgynevezett „sorsmotívumot” alkotott, amely a nagy-szabású mű kezdésekor a pedál sötét regiszterében szólal meg, s vetíti

tos marad, s dicsőítet énekel: a húsvét hajnali virrasztásban elhangzó, ujjongó „Exultet”, valamint a va-

sárnapi liturgia dicsőségmondását, a „Gloriát”. Sorsát Isten kezébe helyezi: ezt fejezi ki a „Ki dolgát mind az Úrra hagyja” (EÉ 331) kezdetű korál megjelenése.

A szünni nem akaró fájdalom súlya alatt, melyeket egy kromatikusan ereszkedő, állandóan ismétlődő basszus témára épülő Passacaglia-tétel mutat be, Jób már-már összeroppan. A mű lélektani mélypontján számon kérő kérdésekkel emeli fel szavát Urához, belső vívódását éles hangszínnel megszólaló figurációk jelzik. A „sorsmotívum” újbóli megjelenésével azonban a zeneszerző sugallja: szemrehányásaink mit sem érnek az isteni akarattal szemben.

Miután Jób dacossága megnyugvással szelídült, Isten már nem hagyja válasz nélkül panaszaikat. Szava azonnal bűnbánatra indítja Jóbót. Ajkáról a pünkösdi himnusz – „Ó, jöjj, teremtő Szentlélek” (EÉ 231) – hangzik fel. Eben így figyelmeztet bennünket, hogy panasz és dac helyett szenvedéseinkben az egyedüli helyes magatartás, ha befogadó lélekkel segítségül hívjuk Istent.

A monumentális zárótétel egy, a szenvedő Krisztust dicsőítő, cseh gyülekezeti éneket, valamint az úrvacsorai liturgia legemelkedettebb pontján elhangzó prefáció – „Valóban méltó és igaz, illő és üdvösséges...” – és „Sanctus” dallamát dolgozza fel, s válik Krisztusra mutató hitvallássá.

■ FEKETE ANIKÓ

Imádságok betegágyon

Uram, ezelőtt vigasz, erő és öröm volt számomra az emberi hang. Most nem tudom elviselni. Fájdalmat okoz a hangos beszéd. Olyan gyenge és fáradt lettem, hogy imádkozni sincs kedvem. Mit tegyek? Csak türelemmel várhatok – bárcsak lenne türelmem! Így, Uram Jézus, most kezedre bízom magam. Lépj a helyemre: te imádkoz az Atyához értem és mindenkiért. Vezess magadhoz engem. Ámen.

Uram, végre csönd van a szobában, a folyosón, az emeleten. Esti csönd. Hallgatózom. Megszólalsz, Uram? Mit mondasz nekem? Kisiklott életemnek mi volt és most mi az értelme? Baleset, szenvedés, betegség, lelkedő halál – miért? És minnek? Te tudod egyedül, Uram. Bocsd meg

tétovaságomat, perlekedésemet, kérdéseimet. Fájdalmak és félelmek kiszolgáltattott idegenségében te vársz, és hazavezetsz szereteted elrejttségébe most és a jövőben is. Ámen.

Uram, fájdalmak gyötörnek, mint lelkedő fenevadak és mint kísértő árnyak. Minden lélegzetvételnél fenyegetnek, hogy rám törnek. De te, Uram, kit vágyva vágylak, itt vagy lelkem mélyén, mint szikra, amely felparázslík, és hatalmas tüzet gyújt, hogy a fenevadakat és árnyakat elűze. Várva várt Uram, itt vagy. Örülök neked, hálásan és hűséggel ragaszkodom hozzád. Lelkemben hallgatózom: rád figyelek, szólalj meg! Ámen.

Uram, beteg vagyok és fáradt, fájdalmak és gondok gyötörnek. De ezen az új napon, ebben az órában mégis hadd figyeljek rád, hallgassam igédet, és halljam szavadat. Szólj, Uram, én Istenem, hallgatlak. Ámen.

Uram, gyűjts fényt életemnek, késői éveimnek sötétjébe. Így betegségem éjszakájában is világosság támad, és a hajnal sugaraiban megláthatom arcodon gondviselő szereteted vonásait. Szavad megvilágítja a jelent és a jövőndöt. Te mindig velem vagy. Keresztedről fény hull életemre és szenvedésemre. Te tartasz kezdedben, és velem szenvedsz. Feltámadásod még halálom sötétjébe is bevilágít. Ámen.

■ B. STEPHAN SCHERER
Madocsi Miklós fordítása

Ők így imádkoztak...

Ikonrészlet, amelyen Cirill egy tekercset olvas

Ezerhétszáz éve, 313-ban született Cirill, Jeruzsálem püspöke

Cirill (Kürrillosz) ifjúkoráról és tanulmányairól nem sokat tudunk. Kiváló szónok volt. Különösen a keresztelésre jelentkezők tanításával tűnt ki. Jeruzsálemben szentelték pappá 345-ben. Éhínség idején egyházi javakat adott el, hogy segítse a rászorulókat. 350-ben lett Jeruzsálem püspöke.

Akakiosz cézárei püspök, aki Arius tanítását követte (egyedül az Atya az örökkevaló igaz Isten, Jézus pedig csak Isten teremtménye), megfosztotta tisztétől, és száműzte, mert Cirill ragaszkodott ahhoz, hogy Jézus valóságos Isten, nem csupán az Atya legtökéletesebb teremtménye. 361-ben visszatérhetett egy időre Jeruzsálembe, de később a kiújult hitviták miatt ismét el kellett hagynia a várost. Csak 378-tól végezhetett újra jeruzsálemi szolgálatát. A konstantinápolyi zsinat 381-ben minden tekintetben elismerte püspökségét.

Cirill mértéktartó és másokat is mértéktartásra intő egyházi vezető volt. Élete utolsó éveit arra fordította, hogy helyreállítsa a békét a szemben álló felek között. 387-ben halt meg.

Imádkozunk egy fennmaradt imádságának szavaival:

Irgalmas Uram, szent és hatalmas Isten! Te vagy a békesség, egyetértés, tisztaság és jóság. Te vagy Atyja és Ura a békét teremtőknek. Adj nekünk alázatot, reménységet és erős hitet! Add, hogy találkozzunk egymással a testvérszeretemben, ami a törvény betöltése, és így a békesség és egység gyermekei lehessünk. Ámen.

Kétszáz éve, 1813-ban született Søren Kierkegaard

Søren Kierkegaard kiváló dán író, filozófus, teológus, az egzisztencializmus elindítója. Írásaiban keményen bírálta a formalizmusba merevedett egyház lelki sivárságát, és prófétaival erővel hirdette a személyes Krisztushit nélkülözhetetlenségét.

Imádkozunk szavaival:

Uram! Könyörgünk az örvendőért és a szerencsésekért, azokért, akik az örömtől alig tudják, merre kell menniük, hogy magadhoz vond és megtanítsd őket, merre tartanak. Könyörgünk a szenvedőkért, akik nyomorúságukban nem ismerik fel a helyes utat, hogy őket is magadhoz vonzad. Könyörgünk, hogy mind a boldogok és mind a szenvedők, bármennyire különböznek is körülményeik, ebben az egyben összehozhatók: ne lássák útjuk célját másban, mint tebened. Ámen.

Ötven éve, 1963-ban halt meg XXIII. János pápa

XXIII. János pápa 1881-ben született. A római pápi szeminarium elvégzése után, 1904-ben szentelték pappá. Az első világháborúban tábori lelkészként szolgált. A második világháború idején aktívan részt vett az üldözött zsidók mentésében. 1953-ban Velence bíboros érseke lett.

1958-ban választották meg pápának. Ekkor a „János” nevet vette fel, jelezve, hogy XXII. János pápa (1316–1334) utódjának tekinti magát.

1959-ben jelentette be, hogy zsinatot kíván egybehívni. Az új zsinatot II. vatikáni zsinatnak nevezték-nevezik, mert az 1869–1870-ben tartott I. vatikáni zsinat által felvetett témák folytatásaként a modern ember hitproblémáira kívánt korszerű útmutatást adni. A II. vatikáni zsinat szándéka az volt, hogy bemutassa az egyház lényegét és egyetemes küldetését az egész világnak. A zsinat új korszakot nyitott a katolikus egyház életében, az egyház belső megújulásának úttörője volt.

XXIII. János pápa

Imádkozunk XXIII. János pápa szavaival:

Vigasztaló és segítő Szentlélek, végezd be mibennünk azt a munkát, amelyet Jézus kezdett el. Adj erőt és állhatatosságot az imádsághoz, amelyet az egész világ nevében viszünk eléd. Segítsd mindnyájunkban a mély bensőséges élet időszakait. Adj új lendületet apostoli szolgálatunknak, amely minden embert és minden népet el akar érni, mindazokat, akiket megváltott a Krisztus vére, és akik Krisztus örökösei. Add, hogy semmilyen számítás ne korlátozza a szeretet határtalan mértékét a kicsinyes önzés szűk körére. Legyen minden úgy, ahogy utolsó imádságában könyörgött a Fiú mennyi Atyjához, hogy te, szeretetnek Szentlelke, áradj ki az egyházra és minden egyes emberre és népre. Ámen.

■ ÖSSZEÁLLÍTOTTA:
MADOCSEI MIKLÓS

SEMPER REFORMANDA

„Itt meg kell jegyezni, hogy a hitnek két fajtája van. Először Istent hisszük, azaz ha azt hiszem, hogy igaz, amit mondanak róla, ugyanúgy, ahogy igaznak hiszem el, amit a törökről, az ördögről, a pokolról mondanak. Ez a hit inkább pusztán tudás vagy ismeret. Másodszor Istenben hiszünk, azaz ha nemcsak igaznak hiszem el, amit mondanak róla, hanem bizalmamat belé vetem, átengedem magam neki, kapcsolatba merek lépni vele, és kételkedés nélkül elhiszem, hogy olyan és úgy cselekszik, ahogyan mondják róla. Ilyen módon nem hinnék sem a törökben, sem egyetlen emberben, bármilyen dicsimnusz zengenek is róla. Mert bizony elhiszem ugyan, hogy derek ember, mégsem merek teljesen ráhagyatkozni.

Ez a hit, amely Istenre teszi mindezt, s arra, amit mondanak róla, legyen szó életről vagy halálról, egyedül ez tesz kereszténnyé, és Istentől mindent elnyer, amit csak akar. Ez nem lakozhat gonosz vagy hamis szívben, mert élő hit, és ezt követeli meg az első parancsolat: »*Én vagyok a te Istened, ne legyen más istened!*« Ezért az *in* szócska nagyon kifejező, és fordítsunk rá figyelmet, hogy nem ezt mondjuk: hiszek az Atyaistennek, vagy elhiszem az Atyaistenről, hanem: »Istenben, az Atyában, Jézus Krisztusban, a Szentlélekben.« És ez a hit senki másnak nem jár ki, csak Istennek egyedül. Ezért Jézus Krisztus és a Szentlélek isteni voltát azzal valljuk meg, hogy ugyanúgy hiszünk bennük, mint az Atyában. És ahogy ugyanazt a hitet vetjük mindhárom személybe, úgy a három személy is egyetlen Isten.”

■ Luther Márton:

A Tízparancsolat, a Hiszekegy és a Miatyánk rövid magyarázata (Csepregi Zoltán fordítása)

„Arcod keresem” – Lelkigyakorlat lelkészeknek

A lelkészakadémia október 14–17. között Majkpusztán, a kamalduli remetességben (www.majkikolostor.hu) Percze Sándor győr-ménfőcsanakai lelkész vezetésével lelkigyakorlatot szervez lelkészeknek.

A lelkigyakorlat napok azok számára kínálnak elcsendesedési lehetőséget, akik életükben és lelkési szolgálatukban közvetlenebb és elevenebb Isten-kapcsolat után vágnak.

A kurzus négy napja során részben Szent Ignác lelkigyakorlatai, részben Luther Márton imádsággal kapcsolatos útmutatásai alapján egyszerű, könnyen elsajátítható, a hétköznapi életben is végezhető meditációs gyakorlatokkal ismerkedhetnek meg a résztvevők. Ezek segítségével közelebb kerülhetnek Isten igéjéhez, a saját énjükhöz, és megtapasztalhatják életük eseményeiben a Lélek vezetését.

Jelentkezési határidő: szeptember 30. A jelentkezéseket az alábbi címre kérjük levélben vagy e-mailben: *Joób Máté*, 1113 Budapest, Villányi út 58.; e-mail: mate.joob@lutheran.hu; tel.: 20/824-2027.

A kurzus az adott napon vacsorával kezdődik, és a képzés végén ebéddel zárul.

HETI ÚTRAVALÓ

„Az a győzelem, amely legyőzte a világot, a mi hitünk.” (1Jn 5,4)

Szentháromság ünnepe után a 17. héten az *Útmutató* reggeli és heti igéinek közös nevezője az élő Krisztusba vetett hit.

Krisztusban egy az egyház, amely a Krisztus-hívők közössége. Ő újra egyesíti Isten szétszóródott nyáját, „*hogy mindnyájan egyek legyenek... hogy ők is bennünk legyenek.*” (Jn 17,21) „Imé, mily jó és mily nagy gyönyörűség az atyafiak közt az egyenesség.” (GyLk 765) Ez a keresztény egység alapja: „Egy az Isten, egy a közbenjáró is Isten és az emberek között: az ember Krisztus Jézus, aki önmagát adta váltságul mindenkiért.” (1Tim 2,5–6; Lk) Luther szerint e heti igénkben: „Az apostol arra figyelmezteti a keresztényeket, hogy ha hisznek, arra is legyen gondjuk, hogy hitük erejét és hasznát cselekedettel és étellel bizonyítsák meg. El ne felejtjük, hogy a hittel és hitből új embernek kell születni, aki legyőzi a világot és az ördögöt.” A kánaáni pogány asszony kitartóan kérte: „*Uram, Dávid Fia! Könyörülj rajtam! Leányomat kegyetlenül győzri a gonosz lélek!*” Megalázkodva s a kegyelem morzsáival is megelégedve ő a szaván fogta az Úr Jézust, és célt ért: „*Asszony, nagy a te hited, legyen úgy, amint kívánod!*” (Mt 15,22.28) Pál és a próféta is erre biztat (lásd Jól 3,5): „*Aki segítségül hívja az Úr nevét, üdvözül!*” Am a mindent legyőző hit, „*halálból van, a hallás pedig a Krisztus beszéde által!*” (Róm 10,13.17) A tizenkét éve vérfolyásos asszony meggyógyításával azt üzeni, hogy mi is csak a Jézussal való személyes találkozás által lehetünk testileg-lelkileg egész(séges)ek. Ő leborulva előtte elmondta a teljes igazságot, és bizalma győzött: „*Leányom, a hited megtartott téged: menj el békességgel, és bajodtól megszabadulva légy egészséges!*” (Mk 5,34) Jakab szerint „*hitetek próbája állhatatosságot eredményez. (...) Boldog ember az, aki... miután kiállta a próbát, elnyeri az élet koronáját, amelyet az Úr megígért az őt szeretőknek.*” (Jak 1,3.12) A pogány százados Kapernaumból látatlanul is hitte, hogy Jézusnak van hatalma arra, hogy a halálosan beteg szolgáját meggyógyítsa egyetlen szavával. S Jézus megtette ezt, elcsodálkozva rajta: „*Mondom nektek, Izráelben sem találtam ekkora hitet!*” (Lk 7,9) Az első gyülekezetben „*az apostolok által sok jel és csoda történt a nép között?*” Ők a börtönből kiszabadulva is „*hirdették a Krisztus Jézust a templomban és házanként!*” Ez Gamaéliél máig igaz szava a keresztény „mozgalomról”: „...*ha pedig Istentől való, akkor ügysem tudjátok megsemmisíteni őket.*” (ApCsel 5,12.42.39) A mi hitünk alapja Jézus győzelmi kiáltása a kereszten: „*Elvégeztetett!*” (Jn 19,30) Megváltónk ott legyőzte a bűnt, a halál, a sátán hatalmát, s végül átadta lelkét Atyjának. Heti igénk folytatásaként János kérdésében ott a válasz is: „*Ki az, aki legyőzi a világot, ha nem az, aki hiszi, hogy Jézus az Isten Fia?*” (1Jn 5,5) S az egyház hajójában lévő ma is leborulnak a „kormányos” előtt, és hirdetik: „*Valóban Isten Fia vagy!*” (Mt 14,33) „*Mi valljuk: hiszünk Jézusban, / Isten Fiában, az Úrban, / Ki öröktől Atyánál van, / És egy vele méltóságban...*” (ÉÉ 247,2)

■ GARAI ANDRÁS

Søren Kierkegaard

NAPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Lábatlan gyík

Valóban nincsenek lábai, ezért sokan kígyónak nézik. Legfeljebb negyven centiméter hosszúra nő meg, színe zete különböző árnyalatú barna, némi rezes csillogással.

Éjszakai életmódot folytat, nappal legfeljebb eső után vagy sűtkérezni jön elő. A sűrű aljnövényzetű, kissé nedves talajú erdőket kedveli. Különösen a tölgyesekben gyakori, de éjszaka az erdőn túlra is ellátogat.

Évekkel ezelőtt a Badacsonyon a szőlők között vezető úton kábelt fektettek. Kiásták az árkot, aztán napokig feléje se néztek. Minden reggel találtam benne lábatlan gyíkokat, néha ötöt-hatot is. Beleestek, ki-mászni nem tudtak, és mert az árok mélyén hűvösebb volt, talán meg is dermedtek egy kicsit. Kiszedtem, majd az úgy ötvenméternyire lévő erdőben szabadon engedtem őket.

Másnap reggel újra találtam néhány pórul járt gyíkot. Ez így ment

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

gyíkra. Kígyónak vélték, és agyon akarták verni, de szerencsére idejében érkeztem.

A lábatlan gyík puha héjú tojásokkal szaporodik, de míg a zöld vagy a fűrgye gyík a laza talajba vagy az avarba rejti őket, ahol a kisgyíkok a nap melegének hatására fejlődnek, a

mindaddig, amíg a kábelt le nem fektették és az árkot be nem temették.

A lábatlan gyíkok gilisztákkal és csupasz csigákkal táplálkoznak, de ha pók vagy rovar kerül eléjük, azt is bekapják.

Lassú mozgású állatok. A nappali órákat a nedves avarban vagy más alkalmas rejtekhelyen töltik.

Egy alkalommal a Zempléni erdei út mentén heverő tuskót emeltünk fel, és meglepetésünkre három lábatlan gyík nézett ránk csodálkozó vagy inkább riadt szemekkel. A tuskó már évek óta ott hevert, és valószínűleg naponta alatta töltötték a világos órákat.

Nemrég a budai hegyekben gyerekek találtak rá egy sűtkérező lábatlan

lábatlan gyík tojásai a nőstény testében maradnak. Amikor augusztus végén, szeptember elején a nőstény lerakja a tojásokat, a fiatalok felszakítják a vékony hárttyát, és elmásznak.

Hazánkban valamennyi hüüllő – a vipera is – védett.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

1. Vajon hány kisgyík bújjik ki a tojásokból?
2. Hogy hívták régebben a lábatlan gyíkot?
3. Alszik-e téli álmot?

Válaszok: 1. 6–22; 2. kuszma; 3. igen, október végétől áprilisig.

Jézus tanításai

GYERMEKVÁR

Egyszer halászhálóhoz hasonlította, és így magyarázta:

– Hasonló a mennyek országa a tengerbe vetett kerítőhálóhoz, amely mindenféle halfajtát összegyűjt. Amikor megtelik, kivonják a partra, és mellé ülve a jókat edényekbe gyűjtik,

a hitványakat pedig kidobják. Így lesz a világ végén is: a jókat kiválogatják a rosszak közül, és csak a jók mehetnek az Atyához.

Húzzátok ki az alábbi szavakat a betűhálóból! Vízszintes és függőleges irányban haladjatok, egy betű több szóhoz is tartozhat. A megmaradt betűket helyes sorrendben összeolvasva megtudhatjátok, kik fogják a világ végén a válogatást elvégezni.

akar	Atya	edény	hal
háló	Jézus	jó	kidob
kő	tengeri	új	víz

Napos babahír

Örömmel adjuk hírül, hogy a *Napos oldal* állandó illusztrátorának, *Jenes Katalinnak* és férjének, *Molnár Csabának* augusztus 26-án megszületett *Bálint* nevű kislánya.

A kistestvérnek ovis nővére, *Hanna* is nagyon örül.

RAJZ: MAKÓ BELA

MOLNÁR CSABA FELVÉTELE

► A művészettel – és azzal a megragadhatatlannal, amelynek „megragadására” a művészet vállalkozik – bensőséges és közvetlen találkozásra vágyó érdeklődő számtalan szakrális térbe betérhet szeptember 14-étől egészen 22-éig nemcsak Budapesten, hanem sok kisebb településen is. A két hétvégét magában foglaló *Ars Sacra fesztiválból az Evangélikus Élet* is kivieszi részét, és a programsorozatról két részletben tudósít. Elsőként a szeptember 14-ei *templomok éjszakájával* foglalkozunk, elsősorban a nyitott evangélikus templomokra, kiváltképp a fasori, illetve kelenföldi programok részletes bemutatására koncentrálva, következő lapszámunkban pedig igyekezünk kitekinteni, kulturális körképet rajzolni a programsorozatról.

KINYIK ANITA FELVÉTELEI

A szent előtti hódolat

► Péntek 13-ára esett idén az *Ars Sacra* fesztivál ünnepélyes megnyitója. A hetedik, vallás és művészet kapcsolatának misztériumát kutató, vagy talán pontosabban: annak hódoló rendezvénysorozathoz számos evangélikus gyülekezet is csatlakozott, így a fasori, a kelenföldi, a kőbányai, az óbudai, a folti, a gyomai, a kaposvári és a nagytarcsai evangélikus templom is megnyitotta kapuit.

Az országos megnyitón, a Magyar Nemzeti Múzeum dísztermében az *Ars Sacra* Alapítvány kuratóriumának tagjai köszöntötték az egybegyűlteket. Nem kevesebbre vállalkoztak a szervezők idén sem, mint – a művészet segítségével – „az emberek lelkének fölemelésére”, szíveik nyitogatására. *Dr. Csorba László*, a Nemzeti Múzeum főigazgatója a szépséggel való találkozás örömkeltő erejéről beszélt.

A programsorozat fővédnöke, *dr. Erdő Péter* bíboros, prímás nyitotta meg hivatalosan is a 2013-as *Ars Sacra* fesztivált, rámutatva arra, hogy az igazi művészet valami szent dolog, a mélység tükré, mely az embert egy nagyobb és mélyebb

összefüggésbe állítja bele. Ilyen módon a hit továbbadásának és bemutatásának is eszköze – hangsúlyozta a bíboros.

Lackfi János költő néhány hosszabb-rövidebb verssel színesítette az eseményt. Emlékeztet az *Egy mondat az időről* című műve, mely talán a vallás és a művészet időtlen valóságára, öröklétbe kívánczóságára is rávilágít. A zene erejével fokozta a szavak hatását az *Anima Musicae* kamarazenekar. Az együttes *Liszt Ferenc Angelusával* és *Felix Mendelssohn* C-moll opusával és azzal a plusszal húzta-húzta fölfelé a lelkeket, mely a művészetet valóban a Teremtő dicsősége hirdetésének szolgálatába állítja.

Elefánt a Fasorban

► *Cser Judit* művészettörténész tartott előadást szeptember 14-én a budapest-fasori evangélikus templomban, megkísérelve feltárni a hallgatóság előtt *Benczúr Gyula* utolsó, idén százéves, gyönyörű ol-tárképének titkait (*képiünkön*).

A lepleket azért különösen nehéz lefejtani *Benczúr* műveiről, mert a művész számára köztudottan nagy örömet jelentett a különböző kelmék, anyagok aprólékos megfestése, minél plasztikusabb ábrázolása, érzékeltetése. *Cser Judit* előadása befogadóbaráttnak volt mondható. Nem művészettörténeti szakzsargonral élt, hanem arra próbált rávilágítani, amit egy laikus első ránézésre többnyire nem fedez föl a képen.

Hogy például a térdeplő aggastyán magának a festőnek az altergója, amint sokan állítják, az – főleg *Benczúr Gyula* egy időskori portréját körbeadva – nem tűnt lehetetlennek. Az *Evangélikus Élet* olvasói azonban már tudván tudják – a festőművész déduno-

kája, *Benczúr-Ürmössy Gábor* mondta el lapunknak adott exkluzív interjújában –, hogy ez csupán legenda. (*Középkép egy evangélikus festőről, Evangélikus Élet*, 2013. szeptember 8., 10. o.)

Meglepetésként hatott azonban minden (eztán szemeit dörzsölgető) néző számára – még talán annak is, aki évek óta a fasori templomba jár vásár-

naponként –, hogy a „háromkirályok” vagy napkeleti bölcsék hódolatát bemutató festményen a kis Jézuson, Márián és az aranyat, tömjént, illetve mirhát hozó hódolókon túl egész sereg szolgáló és mindenféle egzotikus állat, így például egy – kis termetűnek aligha mondható – elefánt is helyet kapott.

■ – KANYIKA –

► Bár a *templomok éjszakája* elnevezésű rendezvény idén – *Gáncs Tamás* lelkész őszinte sajnálatára – elhagyta a „nyitott” jelzőt, azért a kelenföldiek most is nyitottak maradtak. Majd tizenegy óráig. Katolikus és más felekezeti vagy teljességgel „felekezetlen” testvérek felé egyaránt. De nem is csak a kereszténység értékeiről szolt az este: ki is tekintett a megszokott hazaiból, és három egyszerű táncos segítségével megidézte a kétszáz évvel ezelőtti Indiát is, a vecsernyén szolgáló finn kórus pedig a messzi, hűvös észak meleg szeretetét hozta el...

Az idén nyolcvanöt éves kelenföldi evangélikus templom immáron harmadik alkalommal kapcsolódik be a templomok éjszakájába egész estés programsorozattal. Mondhatjuk, a főszervező, *Pál Diana* orgonaművész, egyházzenei jóvoltából a kelenföldiek voltak a legnyitottabbak az evangélikusok közül ezen az éjszakán.

Az idei tematika a *Tánc – zene – beszéd* címet kapta, mottóul pedig (kissé talán halmozva a hármas szlogeneket) az *Asszonyok, szentségek, imák „triáoszt”* választották. Mi tagadás, mindkét hármashól kijutott a nézőknek-hallgatóknak. Többféle művészeti ág képviseltette magát tehát az estebe hajló délutánon, a közönség több irányból kapta a „megérzőkítő” impulzusokat.

Imamamák

Székely Orsolya Balázs Béla-díjas filmrendező-producer már nem első alkalommal vendég Kelenföldön. Most egy 2002-ben elkészült kisfilmjének vetítése nyitotta az estét. A népi vallásosság mibenlétével foglalkozó, *Szent öregasszonyok* címet viselő filmet még 1999-ben forgatták Er-

délyi *Zsuzsanna* néprajzkutatóval. A személyes, vallomások jellegű, megrázó képsorok a katolikus hit egy sokat vitatott teológiai kérdésébe, a Mária-kultusz világába kalauzolják a nézőt. A szereplők persze nem vizsgálják tudományosan a kérdést – ők csupán élik a vallásukat. Ahogy megtanulták egykor, ahogy megszokták, ahogy mindig is tették. Számukra természetes, hogy Máriához imádkoznak.

Erdélyi *Zsuzsanna* maga is megszólal a filmben. Elmondja, mit jelentenek számára ezek a gyakorta pityergő, imát mormoló, fejkendős nénikék. Nem mások ők, mint hétköznapi hősök. Lehet, hogy nem tudnak sokat erről a világról, és azt sem tudják pontosan meghatározni, mi az, amiben hisznek. De gyakorolnak egy meghatározhatatlan, magától értetődő hitet. Erdélyi *Zsuzsanna* meggyőződése, hogy ezek a néhai „szent öregasszonyok” most odafönről mosolyognak, és már sosem sírnak...

Igazi után műkönyvek

A kisfilm végén igyekezik mindenki összerendezni az ábrázatát. Ehhez jó mankó az irónia, mellyel *Harmati Béla László*, az Evangélikus Országos Múzeum igazgatója siet a résztvevők segítségére (*képiünkön*). Előadásának címe: *Művészet a belső szobában és a templomban – avagy a vallásos giccs természetrajza*.

Érdekes volt ez a két programpont egymás után. A rózsafüzérmorzsoló idős hölgyek és a „magas művészet”. Ha valaki jól fülel, megértheti, hogy ez a kettő nem ellentét, csupán más nézőpont. A Teremtőnek alighanem könnyebb dolga van a jámboran térdeplőkkel, mint a hidegen okoskodókkal. Mégis, kell a tudomány mint híd, kell, hogy tudjuk, mi az igazi érték, csak ilyen szemmel nézve becsül-

Kalandtúrák Kelenföldön

hetjük meg igazán „szent öregasszonyainkat” is.

Harmati Béla László a giccs születésének történeti ívét próbálta felvázolni a hallgatóság előtt. A giccsnek a 19. század második felére tehető tömeges megjelenése a társadalmi és gazdasági viszonyok átalakulásával függ össze. Szinte már közhely, hogy a giccs közhely. De ahhoz, hogy megkülönböztethessük az igazi művésztől, ezt is el kell mondani.

A giccs többnek akar látszani, mint ami. A művészettörténész illusztratív példákat hoz. Említi *Albert Bertel Thorvaldsen* dán szobrászművész hatalmas, a koppenhágai katedrális ol-tárterében elhelyezett Jézus-szobrát, amelynek szemébe az érkező csak akkor tud belenézni, ha térdre ereszkedik előtte. Ez a monumentális hatás,

laszt keres, ha benső ösztönzés hatására ragad tollat, ecsetet vagy bármilyen, még formátlan anyagot – állítja a művészettörténész. Végezetül felvillant néhányat a zsákjában Kelenföldre cipelt giccskincsekéből. Előkerül a zsákból egy 43–46-os méretű Luther-zokni, egy jó – feltehetőleg eleve fogyasztásra rendelt – Kálvinsör és egy tetején vízfakasztó, műanyag Mária-szenteltvíztartó.

Az örök női

A derűtség után templomfelderítő kalandtúra következik, majd egy újabb Székely Orsolya-filmmel ismerkedhet meg a közönség. Az *Ég Királynője – Gondolatok a vallásos világról* című *principiámaról* már nagyobb lélegzetű, művészi megoldásokban gazdag riportfilm. Az al-

mélység szólal meg a filmben, többek között *Popper Péter* pszichológus, *Gábor György* vallásfilozófus, *Magyar Gábor* állatorvos és talán kevésbé ismert teológusok. A női mivolt szépségét és éltető erejét hangsúlyozzák a megszólaló férfiak – ki az „Égi Anyát”, ki az „örök nőit” emlegetve...

Elefántfejű istenek és háromszemű gráciák

Kellem, báj, no és egzotikum uralta el a kelenföldi gyülekezeti terem színpadát *Somi Panni* és táncosai – *Major Anikó* és *Gubányi Gréta* – jóvoltából. Csörgők, fátylak, kelmék, pompás színek, nap- és holdcsatok a hosszú hajfonatokban, harmadik szem homlokközépen. A *Nátjamantra, avagy táncimák Indiából* című produkció nemcsak látványos volt, hanem közelebb is hozta a hindu vallást és bálványozott isteneit, történeteit a nézőközönséghez.

Somi Panni dallamos beszéde, mesélős kedve és India iránt lobogó szíve meglágyította a szemöldökvonva ülő, „vaskalaposabb” lutheránusokat is. Egy kétszáz éve letűnt kultúra eleveledett meg. A polipszerű, pusztító istenek is valamiképp barátságosabbnak tündek. Ezt teszi az a lány és magától értetődő önátadás, mely a táncművésznőkből sugárzott. Éltek a történeteket, melyeket elmutogattak, illetve eltáncoltak a közönségnek. Arcuknak minden vonása játszott, táncolt. Ők maguk voltak a műalkotások.

A *Cantus Oecumenicus* napzáró imaórán *Gáncs Tamás* lelkész és a *Fővárosi protestáns kántorátus* mellett az északi naphiány ellenére is lelkesen mosolygó *Chorus Sine Nomine* finn kórus szolgált és búcsúztatta a lemenő napot, no meg a bezáródó, de jövőre is művészetre nyíló templomkapukat.

■ KINYIK ANITA

amely ilyen módon a műalkotással való találkozáskor egy metafizikai megrendülést is magával hoz, teljesen eltűnik a szobrot mintázó olcsó kis másolatok szemlélésekor.

Egy alkotás csak akkor lehet hiteles, ha készítője a készítés során vá-

kotás a Duna Tévé tematikus, Nagybaldogasszony és Szent István ünnepét összekötő napjára készült 2003-ban.

Sok neves, más-más világnézetet képviselő, más-más hagyományokat ápoló, de magával ragadó, hiteles sze-

HIRDETÉSEK

Könyv Benczúr László 70. születésnapjára

Szeretettel meghívjuk a *Benczúr László* 70. születésnapjára készült könyv bemutatójára a budahegyvidéki evangélikus templomba (1123 Budapest, Kék Golyó u. 17.) szeptember 25-én 18 órára. Köszöntőt mond *dr. Fabiny Tamás* püspök (MEE Északi Egyházkerület). A kötetet ismerteti *Pazár Béla* építész.

Születés

Isten iránti hálával tudatjuk, hogy *Horváth-Hegyi Áron* és *Adámi Johanna* harmadik gyermeke, *Zoé* 2013. szeptember 6-án megszületett. Kislányunk neve – melynek jelentése: élet – még inkább emlékeztetni fog bennünket nap mint nap Jézus Krisztus szavaira: „*Én vagyok az út, az igazság és az élet; senki sem mehet az Atyához, csakis én általam.*” (Jn 14,6)

Gospelday Magyarországon először

Gospelday lesz szeptember 21-én Balatonbogláron az evangélikus templomban (Hétház u. 17.). Program:

10.00: Megnyitó

10.15: Workshop, kórustalálkozó, énektanulás *Breboszky Klára* és *Földi Veronika* vezetésével

12.00: Jótékonyági koncert: *We will stay* – 1 dal, 4 ország, 250 kórus, 10 ezer ember... *Gáspár Sándor* vezetésével (www.erosvar.hu)

13.00: Ebéd (a regisztrált vendégeknek)

15.00–16.30: Gospelkoncert

16.30: Záróáldás

A programok ingyenesek, szabadon látogathatók. Mindenkit szeretettel várunk.

Jótékonyági Bach-koncert Szombathelyen

A Szombathelyi Evangélikus Egyházközség és a *Vox Savariae* énekegyüttes nevében sok szeretettel hívjuk és várjuk Önöket szeptember 28-án (szombaton) 18 órakor IV. jótékonyági Bach-koncertünkre az evangélikus templomba (Körömdi út 2.).

Műsoron: *Johann Sebastian Bach: 100. kantáta (Was Gott tut, das ist wohlgetan); E-dúr hegedűverseny (BWV 1042); 66. kantáta (Erfreut euch, ihr Herzen).*

Közreműködők: *Vox Savariae* énekegyüttes, *Güssingi (németújvári) városi kórus, Savaria Szimfonikus Zenekar*. Szólisták: *Simon Krisztina* (mezzoalt), *Szappanos Tibor* (tenor), *Hámori Szabolcs* (basszus), *Popa Gergely* (hegedűművész). Vezényel: *Lakner-Bognár Nóra*.

Jegyeket elővételben 1500 Ft-os áron lehet vásárolni a Szombathelyi Evangélikus Egyházközségben, illetve a *Savaria Szimfonikus Zenekar* jegyirodájában. Támogatói jegy: 10 000 Ft. A koncert teljes bevétele a gyülekezet diakóniai céljait szolgálja.

„Hát ti kinek mondotok engem?”

Presbiteri csendesnap a Soproni Egyházmegyében

► Egy korábban létező hagyományt felújítva – a végül elmaradt országos presbiterialálkozó lekötött időpontját kihasználva – 2006-os megalakulása óta első ízben szervezett csendesnapot a Soproni Egyházmegye a gyülekezeteiben szolgáló presbiterek számára. A Csornán megtartott találkozón tizenegy egyházközség mintegy negyven presbiter és önkéntes munkatársa arra kapott lehetőséget, hogy az egyházban végzett szolgálat alapjáról, Krisztus személyéről és váltságművéről elmélkedjen.

Krisztusról kétféleképpen lehet gondolkodni – jelentette ki Mt 16,13–23-ra utalva a csendesnap fő előadója, *dr. Fabiny Tibor* világi teológus, a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Kara Anglisztika Intézetének vezetője, tanszékvezető egyetemi tanár (*képünkön*). – Vagy filozofikusan, történeti, emberi módon, racionálisan értékeljük Jézus Krisztus személyét és művét, vagy pedig a hitünkkel közelítünk felé. Ő egyszerre Isten és ember, ahogyan a kalcedóni dogma (451) megfogalmazta. Persze az egyházban már a korai időkben megjelentek az ezzel kapcsolatos téves értelmezések, eretnokségek: pél-

dául az ebionitizmus, amely Krisztust egyszerű embernek tekintti, vagy a doketizmus, amely Krisztusnak csak látszatemberséget tulajdonít, és azt hirdeti, hogy ő mindvégig csak isteni természettel bírt – fejtette ki az előadó. – Többen úgy gondolják, hogy a valódi Jézust csak akkor ismerhetjük meg, ha félresöpörjük a Szentírást, a hit tapasztalatát, az egyházi dogmákat, amelyek Istenné „tették” a názáreti ácsmester fiát. Ez a veszedelmes tévtanítás egyházunkban napjainkban is jelen van.

Krisztus személye mellett a műve is hangsúlyos – folytatta *dr. Fabiny Tibor* –, vagyis nem mindegy, hogy

miképpen gondolkozunk Jézus keresztthalála felől. Ez ugyanis nem olyan dolog, amit feltétlenül meg kell értenünk, hiszen ha erre lehetőségünk lenne, akkor ez a misztérium a mi hatalmunk alá kerülne. Jézus halálát az egyház valójában sohasem értette meg, legfeljebb különböző képek segítségével – például a váltság, a szabadítás, a kiengesztelődés vagy az újjászületés hasonlatával – megpróbálta „körüldadogni”. Nagy titkok ezek, amelyekről lehet ugyan különböző elméleteket gyártani, ám ehelyett inkább a Szentírás tanúságtételére kell figyelniük – fogalmazta meg előadásában a világi teológus egyetemi tanár.

A tartalmas előadást követő csoportos megbeszélések után az egyházmegyei presbiteri csendesnap istentisztelettel ért véget. Ezen a liturgiát vezette és a találkozó mottójául szolgáló újszövetségi történet, Mt 16,13–23 alapján ígét hirdetett *Ittész János*, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület nyugalmazott püspöke.

■ TUBÁN JÓZSEF

A SZERZŐ FELVÉTELE

Istentiszteleti rend • 2013. szeptember 22.

Szentháromság ünnepe után 17. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: Lk 14,1–11; Ef 4,1–6. Textus: Zof 3,8–9. Énekek: 446., 265.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Bence Imre; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. 9.; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. Gálos Ildikó; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. dr. Lászlóné dr. Agod Anett; **Újpest, IV., Lebstücker M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) dr. Bácskai Károly; du. 6. (úrv., Megálló nevű ifjúsági istentisztelet) Románné Bolba Márta; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) Molnár Lilla lelkészjelölt; de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Románné Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Románné Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás, liturgus: Muntag Lőrinc; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpádné; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) D. Szebik Imre; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Kósa László; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Kovács Áron; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Kovács Áron; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Darvas Anikó; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11.** Darvas Anikó; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Deák László; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Deák László; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lackner Pál; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2. (úrv.); **Mátrászentimre-Bagolyirtás, Jókai u. 7–9., Fébé Názáret-temploma** de. fél 12. Herzog Csaba. *Összeállította: BALLA MÁRIA*

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok, velem vannak a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

Problémák helyett lehetőségek

Ha úgy vesszük, a mai fogyasztói internet harminc évvel ezelőtt még nem is létezett, sőt nem egészen tíz év óta tudunk csak nagy mennyiségben on-line videót nézni. Márpedig egy emberöltővel ezelőtt is élhető volt az élet e nélkül a számítástechnika nevű, rendkívül gyorsan változó képződmény nélkül.

Az internet fejlődésének sebessége cseppet sem látszik lassulni, ezért néha elkél a segítség, hogy milyen tippeket és trükköket érdemes elsajátítani ahhoz, hogy a számítógép-használat élmény legyen, és ne szenvedés. Az amerikai *Lifehacker* (*lifehacker.com*) oldal folyamatosan mutat be különböző technikákat és új technológiákat, amelyek az életünket hivatottak egyszerűbbé tenni, így írásait érdemes át-átfutni a hasznos információmorzsák felcsipegetésének reményében.

Nézzük a keresést. Legelső tippjük, hogy ha a *Google* használata esetén túl sok, ám kevésbé releváns találatot kapunk egy keresésre, érdemes átváltani speciális üzemmódba vagy megtanulni pár keresési opciót. A *google.hu* oldal jobb alsó sarkában a *Beállítások* menüre kattintva érhető el a *Speciális keresés* pont, amely a megszokott egy beviteli mező helyett jóval több lehetőséget vonultat fel, és hasznos kulcsszavakat is megtanít.

Külön sorba írhatjuk be azokat a szavakat, amelyekre szeretnénk találatot kapni, és egy másik sorba azokat, amelyeket ki szeretnénk zárni. Ezt egyébként elérhetjük a normál kereséssel is. Ha például a *protestáns-*

református alakot írjuk be, kötőjellel kezdve a nem kért szót, akkor a kereső kiad minden olyan találatot, amelyben szerepel a *protestáns* szó, de szűri azokat, amelyekben ott van a *református*.

Ha egy szókapszatra szeretnénk keresni, akkor tegyük idézőjelbe az egész kifejezést (például: „*evangélikus élet*”), így elérjük, hogy a *Google* csak olyan találatokat adjon, amelyekben a két vagy több szó egymás mellett van.

Ha a keresési eredményeket le szeretnénk szűkíteni egy adott oldalra, akkor könnyen utasíthatjuk erre a rendszert egy utasítással: a *site:evangelikus.hu püspökválasztás* kifejezés csak az *Evangelikus.hu* oldalon lévő, püspökválasztással foglalkozó cikkeket fogja kiadni.

A fenti lehetőségek természetesen kombinálhatók is egymással, de a *Google* keresője tartalmazza ezek kivül is hasznos meglepetéseket. Ha például a *100 eur in huf* kifejezésre keresünk, akkor megadja, hogy jelenleg száz euró éppen hány forintot ér. Természetesen ez valamennyi valuta nemzetközi azonosítójával is működik, akárcsak az *1 inch = mm* kifejezés, amelyből kiderül, hogy egy angolszász hüvelyk pontosan 25,4 mm hosszúságú.

Összetettebb kifejezéseket is elfogad a rendszer, amelyekhez nemcsak számolni, de keresni is kell. Egy ötletes példa erre a *\$3 per gallon in german money per liter* (azaz az egy gallonnyi mennyiség 3 amerikai dollár ár mennyinek felel meg a jelenlegi német valutában megadva és egy liter-

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

re vetítve). Az eredmény körülbelül 0,6 euró lesz, vagyis a rendszer nemcsak mennyiségeket és árfolyamot vált át, de tudja azt is, hogy Németországban euróval fizetnek.

A kereső használható számológép-ként is. A kifejezést beírva (például 127×4) az oldalon az eredmény után még egy komplett számológép is megjelenik, amellyel további műveletek is elvégezhetők az eredménnyel, vagy akár teljesen új számítást is végezhetünk pofonegyszerűen.

Ha a *Google Chrome*-ot vagy nyílt forrású változatát, a *Chromium*ot használjuk, akkor a böngésző URL-sávjába tudjuk beírni a keresőkifejezéseket is. Ha egy weboldal bír OpenSearch-támogatással, elég csak a címét és a keresőkifejezést megadni. Ekkor a *Google* keresője helyett az adott oldal saját keresője lép működésbe. A weboldal címének beírása és a szöveg lenyomása után a cím eltűnik, és egy kék hátterű információs dobozka tájékoztat arról, hogy a keresés egy másik oldalon fog történni. Például a *moly.hu vándorünnep* kifejezés automatikusan a *moly.hu/kereses?q=vandorunnep* oldalt fogja meghívni *Hemingway* megfelelő könyvének az elérhetőségével.

■ N. B.

Egy képaláírás erejéig lapunkban már hírt adtunk arról az augusztus 20-i soproni istentiszteletéről, amelynek szokatlan helyszínéről most a város nyugalmazott evangélikus lelképásztortól kaptunk bővebb magyarázatot.

Emlékezés a hűség udvarában

Lehet, hogy vannak, akik a fent olvasható „hűség udvarával” nem tudnak mit kezdeni. Hacsak Sopronnal kapcsolatban eszükbe nem jut a „civitas fidelissima” – „a leghűségesebb város” – cím, amelyet a település az 1921-ben tartott népszavazásra em-

szószékéről prédikáltak a lelkészek az udvaron gyülekezőknek. Gúnyosan „nedves lutheránusoknak”, „vizes evangélikusoknak” nevezték őket. (Az ígéhez ragaszkodó hűségükről *Türmezei Erzsébet* – mint egykori soproni diák – csodálatos verset írt.)

Az ideji, augusztus 20-i alkalomra a gyülekezet meghívta szolgálatra egyházkerületünk püspökét, *Szemei Jánost*, aki Sopronnak, a hűség városának ezt az udvarát elnevezte a *hűség udvarának*.

Teljesen zárt kapuja miatt – mely a legtöbb soproni házra jellemző volt – ebbe az udvarba is csak vaskopogató használatával lehetett bejutni. De aki bement, az a négyszögletű, emeletes lakótömbbel körülvett, otthonokkal keretezett védettségben, Isten szabad ege alatt dicsérhette az Urat. Mi is így hallgathattuk az ígehirdetést magyar nyelven püspökünk, német nyelven *Holger Manke* helyi német lelkész ajkáról. A gyülekezet énekét tisztán kísérte a *dr. Friedrich András* vezette fúvószenekarból verbuvált együttes.

A római katolikus egyház képviselőjén, *Henczel Szabolcs* plébánoson keresztül világosan kifejezésre jutott az evangélikus egyházzal szemben elkövetett múltbeli bűnök miatti bűnbánat hangja. *Gabnai Sándor* evangélikus esperes válaszában nem sérelmeink hordozására helyezte a hangsúlyt, hanem a bűnbánat kölcsönösségére és a bűnbocsánatra, amelyre mindnyájan rászorulunk.

Mivel az emlékezés előtti éjjel Sopronban esett az eső, mi nem ültünk a szabad ég alatt a hűség udvarában, hanem a kapualj zártságába húzódtunk. Gyülekezetünk igazgató lelkésze, *Hegedűs Attila* a többi szolgálatvezetővel együtt már kint állt az előbúvó napsugárban... Nem letünk ázott, vizes lutheránusok, annál inkább vállalhattuk evangélikus hitünk „láthatóságát”.

■ SZIMON JÁNOS

lékezve kapott hűségéért, a magyar hazához való ragaszkodásáért.

A hűség városában van egy udvar, mely arról nevezetes, hogy a soproni evangélikusok egy időben csak ott tarthatták meg istentiszteleteiket, mert templomaik számukra zárva voltak. Ez az úgynevezett gyászos év-tizedben történt, mikor egyedül *Eggenberg* hercegnő számára engedélyezték az íge megszólaltatását, mégpedig háza udvarában. Miután 1674-ben elvetették az evangélikusoktól templomaikat – nem csak Sopronban –, a hercegnő még abban az évben reneszánsz loggiával keretezett tágas udvart építtetett. A loggia mellvédjének márvány

Öseink kőbe vésett hűsége évszázadokon át némán dacolt a történelem viharával, és egyúttal a látogatók szeme elé tárta, hogy ez a kő szószék egykor eszköze volt az élő íge hirdetésének.

Aztán a történelem és az egyház Ura megnyitotta a zárt kapukat a lelkiismeret és ígéje számára: 1989 után a soproni kő szószékéről is megemlékezhetünk Isten csodálatos hűségéről. Évente egyszer tartunk emlék-istentiszteletet, kezdetben csak protestáns szinten reformátusokkal, gyülekezeti énekarunk szolgálatával. (Ma már római katolikus lelkész is bekapcsolódik.)

HIRDETÉSEK

Lelkésziktatás Harkán

„Én, az Úr, elhívtalak az igazságért, én fogom a kezedet.” (Ézs 42,6a)
A Harkai Evangélikus Egyházközség szeretettel meghívja megválasztott lelkésze, *Mesterházy Balázs* ünnepélyes beiktatására szeptember 21-én, szombaton 15 órára az evangélikus templomba (9422 Harka, Nyéki u. 2.). Az iktatás szolgálatát *Gabnai Sándor*, a Soproni Egyházmegye esperese végzi, ígét hirdet *Szemei János*, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke.
Szeretettel várjuk az ünnepi istentiszteletet követő fogadásra is.

Felvételi tájékoztató a Deák téren

A 2014/2015-ös tanévre a Deák Téri Evangélikus Gimnáziumba (1052 Budapest, Sütő u. 1.) felvételizni szándékozó diákok és szülei számára október 5-én, szombaton 9 órakor felvételi tájékoztatót tartunk. Ezen az alkalmon az iskola igazgatója számol be a szülőknek iskolánk működéséről, hagyományairól és a felvételi rendszerről. A gyerekek pedig diákjaink segítségével ismerhetik meg az iskolát. Szeretettel várjuk az érdeklődő, most 4. és 8. osztályos tanulókat szüleikkel együtt.

„Párbeszéd szívtől szívig”
„Varázslatos gurítás! Gurul a kocka szívemtől szívedig...”
Ölölő szavak, ajándékozó figyelmesség, a gyógyító csend étere

Szakmai konferencia a szeretetnyelvekről

„A nyílt és nemes szív, amely nagylelkűen ad, csak a legjobbat vonzza magához.”
EILEEN CADDY

A KÉPEN: FISCHER BENEDEK, FOTÓ: BOUDO-ART

A Csillaggyertyafény Alapítvány, a Rákosszentmihályi Evangélikus Egyházközség, *Börönte Márta* és *Kurekné Fehér Katalin* szervezésében október 17-én, csütörtökön *Az öt szeretetnyelvünk és még egy* címmel rendezzük III. országos szakmai konferenciánkat pedagógusoknak, gyógy- és egészségügyi szakembereknek, lelkészeknek, mentálhigiénikus szakembereknek, pszichológusoknak, szociális szakembereknek, rendőröknek, természetgyógyászoknak, szülőknek és a téma iránt érdeklődőknek a Corvin Művelődési Ház – Erzsébetligeti Színházban (Budapest XVI. ker., Hunyadvár u. 43/B).

A rendezvény fővédnöke: *prof. dr. Bagdy Emőke* egyetemi tanár, professor emerita, pszichológus; védnöke: *Kovács Péter* polgármester, országgyűlési képviselő; házigazdája: *Ábel György* ügyvezető igazgató.

Program

13.00–14.00: Regisztráció
14.00: Ünnepi megnyitó – *Kovács Péter* polgármester • Köszöntő dalban: *Müller Zoltán* Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszttel kitüntetett, Emerton-díjas színész, énekes • *Gary Chapman* nemzetközileg elismert író, teológus, antropológus köszöntése videóüzenetben
14.30: *Varázslatos gurítás! Gurul a kocka szívemtől szívedig...* – Film (1. rész), készítette: *Börönte Márta* mentálhigiénikus szakember, evangélikus lelkész, EMK-társtréner
14.55: *Minőségi idő*: A minőségi idő áldó jelenléte az emberi kapcsolatokban – *prof. dr. Bagdy Emőke* pszichológus
15.40–16.00: Agapészünet – A szünetekben megtekinthető *Harsányi Tiborné Bölcskei Etelka* csuhé- és szalmafonóművész *Eső teremtette, napfény érlelte, kezem és lelkem alkotta* című kiállítás
16.00: Ének a szívekhez – *Bácsa Ferenc* ének- és gitárművész, valamint a Kölcsey Ferenc Általános Iskola *Pi-Cinke* kórusa *Szendrák Ágnes* vezetésével
16.15: *Varázslatos gurítás! Gurul a kocka szívemtől szívedig...* (2. rész)
16.40: *Testi érintés*: Az érintés hatalma – *dr. Nyitrai Erika* pszichológus • *Szívesség-figyelmesség*: A szeretet törvényének tükrében – *Balogh Béla* hídépítő mérnök, író • *Elismerő szavak*: A szavak vagy megnyitják, vagy bezárják a lelket – *Both Annamária*, az Adeptus Szellemi Klub vezetője • *Ajándékozás*: A bábbal csodát ajándékozhatunk – *Bisztrai György* bábművész, nordic walking edző • *Elsőszeret-nyelvünk a csend*: Fedezzük fel a csend titkát, mely egyensúlyt teremthet az élet fizikai, mentális, spirituális területein! – *Csehné Váradi Mária* egészségátanár, Ávi-va-módszer-oktató
18.00–18.15: Agapészünet
18.15–19.15: Kerekasztal-beszélgetés *Börönte Mártával* (*minőségi idő*), a konferenciasorozat megálmodójával, létrehozójával, a III. országos szakmai konferencia előadóival és a film szereplőivel • *Pongor-Juhász Attila* (*testi érintés*) üzleti motivációs előadó-tréner, a Pongor Publishing Üzleti Kiadó ügyvezető tulajdonosa, a Csillaggyertyafény Alapítvány megálmodója, elindítója • *Farkas Erzsébet* (*szívesség-figyelmesség*) spirituális pszichológia, transzperszonális terapeuta • *Levente Péter* (*elismerő szavak*) önképző társaslény • *Döbrentey Ildikó* (*ajándékozás*) meseíró • *Simon László* (*elsőszeret-nyelvünk a csend*), a *Gyémántok* című könyv szerzője, a Sawan Kirpal Ruhani Mission – Spirituális Tudomány Magyar Közösségének elnöke

Jelentkezni október 7-ig a Csillaggyertyafény Alapítvány honlapján (www.csillaggyertyafeny.hu) a jelentkezési lap kitöltésével és a részvételi díj átutalásával lehet. Az alapítvány számlaszáma: 11716008-20188511. Részvételi díj: 2500 Ft.

Az alapítvány címe: 1161 Budapest, Hősök tere 10–11.; telefonszáma: 1/405-4877.

Mindenkit szeretettel várunk.

HÍREK, HIRDETÉSEK

GYÁSZHÍR

Szomorú szívvel, de a feltámadás reménységében tudatjuk, hogy Szemerei András, a lajoskomáromi gyülekezet korábbi hűséges kántora és presbitere életének 89., házasságának 61. esztendejében elhunyt. Gyászolják: felesége, tíz gyermeke és családjaik, közeli és távoli hozzátartozók és ismerősök, valamint a lajoskomáromi evangélikus gyülekezet. Temetésére a lajoskomáromi temetőben szeptember 20-án (pénteken) délután 3 órakor kerül sor.

Jézus mondja: „*Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbenem, ha meghal is él!*” (Jn 11,25)

Evangélikus műsorok közvetítése a Magyar Televízióban

Szeptember 22-én, vasárnap az M1-en 10 órakor kezdődik az *Evangélikus magazin*. Az adást szeptember 25-én, szerdán 13.10-kor a Duna World csatornán megismétlik.

Szeptember 22-én, vasárnap 10.25-kor az M1 műsorán *Evangélikus ifjúsági műsor* szerepel. Az adást szeptember 25-én, szerdán a Duna World csatornán 13 órakor megismétlik.

APRÓHIRDETÉS

Szakszerű kertápolás: fakivágás, gallyazás, sövénynyírás, fűnyírás, gyümölcsfametszés, permetezés, zöldhulladék-elszállítás, tűzifa-értékesítés 1981 óta. Tel.: 20/435-1277.

Reménység – Művészetek Háza Miskolc

A miskolci belvárosi evangélikus gyülekezet szervezésében egész estés koncertet ad az *In His Steps* új generációs dicsőítő zenekar és a *Magyar Continental Singers* október 2-án 18 órakor a Művészetek Házában. Az est mottója: reménység. A belépés díjtalan. A rendezvény fővédnöke dr. Kriza Ákos, Miskolc megyei jogú város polgármestere.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (szeptember 22.)

Aki ugyanis bement az Isten nyugalmába, maga is megnyugodott a munkától, mint Isten is a magáétól. Zsid 4,10 (2Móz 20,9–10a; Mt 15,21–28; Róm 10,9–17/18; Zsolt 25) A nyugalom fogalma a *Zsidókhöz írt levélben* nem azonos a hetedik nappal, több annál. A keresztyén ember váradalmainak a gyűjtőfogalma. Istennek eddig még be nem teljesedett ígéretei. „...*ügyeljünk arra, hogy közülünk senki le ne maradjon erről!*” – áll pár verssel elébb (Zsid 4,1). Ennél fontosabb célja az embernek nem lehet. A Jézus Krisztusba vetett hit által megérkezni oda, az örökkévalóságba, ahol majd minden munka véget ér.

Hétfő (szeptember 23.)

Erősödjétek meg az Úrban és az ő hatalmas erejében. Ef 6,10 (Ézs 7,4a; Mk 5,24–34; Zsid 4,14–5,10) Pál apostol buzdítása az efezusi keresztyéneknek. Vegyék magukra az Isten fegyverzetét, mert csak így tudnak szembeszegülni az ördög mesterkedéseivel. Az emberi erő ebben a harcban mit sem ér. Istennek ellenben győzhetünk. Hatalmas lehetősége ez tehát, melyet felkínál Isten Jézus Krisztusban az ő gyermekeinek. A hit pajzsa, az üdvösség sisakja és a többi „fegyver” segít nekünk a célba érkezésben.

Kedd (szeptember 24.)

Jézus Krisztus mondja: „Nagyobb öröm lesz a mennyben egyetlen megtérő bűnösön, mint kilencvenkilenc igaz miatt, akinek nincs szüksége megtérésre.” Lk 15,7 (Jer 2,35; Jak 1,1–6/7–11/12–13; Zsid 5,11–6,8) A három nagy „elvezettség” példázat fő üzenete nem maga az elveszettség. A tékozló fiú esetében ragadunk le könnyen ezen a ponton. Isten öröme áll itt a középpontban. Mert nincs arányban az elveszett dolog értéke a megtalálást követő hatalmas örömmel. Melyik háziasszony hívja össze ünnepelni a szomszédokat csak azért, mert megtalált egy elgurult pénzdarabot? A teremtő és mindenható Isten hatalmas és kitörő örömmel ölel magához minden megtérőt!

Szerda (szeptember 25.)

Jézus Krisztus mondja: „Aki lát engem, az azt látja, aki elküldött engem.” Jn 12,45 (2Móz 33,20; Lk 7,1–10; Zsid 6,9–20) Az Isten és az ember kapcsolatában talán a legzavaróbb mindig az volt, hogy az egy igaz és élő Isten láthatatlan. Mi pedig azt szeretjük, ha Isten is érzékelhető, tehát testi szemünkkel látható, fülünkkel hallható... Isten ezért lett emberré Jézus Krisztusban, hogy senki se mondhasa: Isten láthatatlan és elérhetetlen. És adja a hit ajánlékát, ezt a hatodik, nem velünk született érzékzervünket. Mert a hit segítségével valóságosan lehet Istennel is találkozni.

Csütörtök (szeptember 26.)

Amikor pedig ezek elkezdődnek, egyenesedjétek fel, és emeljétek fel a fejetekeket, mert közeledik a megváltásotok. Lk 21,28 (Ám 9,13–14; ApCsel 5,34–42; Zsid 7,1–10) Az utolsó idők jelei félelmetesek, ijesztőek. Összeszorul az emberi szív a félelem jeges markában. Most pedig Jézus új dimenzióba helyezi az egészet: ne csak a félelmetet lássuk, hanem lássuk meg, hogy mindenek a végén ott vár ő. Az út végén Jézus fog várni, felénk kitért, minket ölelni vágyó karokkal. És majd ő segít át a próbás időkön is.

Péntek (szeptember 27.)

Pál mondta: Mi is hirdetjük nektek, hogy azt az ígéretet, amelyet az atyáknak tett Isten, beteljesítette nekünk, az ő gyermekeiknek, amikor feltámasztotta Jézust. ApCsel 13,32–33 (1Kir 8,24b; Jn 19,28–30; Zsid 7,11–28) Régi ígéretek örökösei vagyunk magunk is. Pál erről tesz bizonyosságot zsidó hallgatók előtt. Amit Isten megígért a messiás múltba vesző elődöknek, az ma mireánk is érvényes. Vagy éppen rajtunk teljesedik be. Így Jézus Krisztus áldozatának ma – két évezred után is – ugyanúgy a „hasznélvezői” vagyunk. Jézus él, és ma is megszólít, és megszólítható.

Szombat (szeptember 28.)

Jézus Krisztus által kaptuk hitben a szabad utat ahhoz a kegyelemhez, amelyben vagyunk, és dicsékszünk azzal a reménységgel is, hogy részesülünk az Isten dicsőségében. Róm 5,2 (Jer 17,17; Mt 14,22–33; Zsid 8,1–13) Ha nem lenne Jézus Krisztus, nem lenne bűnőktől szabadulás, nem lenne életújulás, újrakezdés. Az emberi élet akkor folyamatos rettegés lenne Isten haragja alatt. De hála Isten megmentő szeretetének, Jézus Krisztus élt, meghalt és feltámadott. És él, így, jelen időben. Ezért van kegyelem és részesedés Isten dicsőségében.

■ LUPTÁK GYÖRGY

Szerelmes földrajz Weöres Sándor emlékére a Duna Televízióban

A Duna Tv *Szerelmes földrajz* című sorozatának szeptember 22-én, vasárnap 14.55-től sugárzott adása a száz éve született *Weöres Sándornak* állít emléket *Fabiny Tamás* közreműködésével. Az Északi Egyházkerület püspöke edesanyjával és meghívott vendégeivel ellátogat Csöngére és a költő, valamint saját családja életének több helyszínére. A műsorban megszólal *id. Fabiny Tiborné, Baranyay Ernő, Bárdossy Tibor, Gryllus Dániel* és *Deméné Smidéliusz Katalin*.

EVANGÉLIKUSÉLET.HU

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból szeptember 22-étől szeptember 29-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
8.00 / Civil Rádió (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (civilradio.hu, ismétlés: 22.00) 9.15 / Duna Tv <i>Világ-Nézet</i> Ábrahám gyermekei 9.30 / Bartók rádió <i>Musica Sacra</i> (egyházzenei magazin) 9.30 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu) 10.00 / M1 <i>Evangélikus magazin</i> 10.25 / M1 <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i> 14.55 / Duna Tv <i>Szerelmes földrajz</i> Weöres Sándor emlékére	10.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Saint-Saëns: Sámson és Delila (részlet) 13.30 / Kossuth rádió <i>Erős vár a mi Istenünk!</i> Az evangélikus egyház félórása 19.35 / Bartók rádió <i>Az English Consort hangversenye</i> Bach: 36. kantáta 19.55 / Duna World <i>A tizedes meg a többiek</i> (magyar játékfilm, 1965) (101') 20.00 / Duna Tv <i>Őrjárat az égen</i> (magyar tévéfilmsorozat) 4/1. rész 23.00 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu)	12.55 / Duna World <i>Isten kezében</i> 13.20 / Duna World <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 14.00 / M1 <i>Madagaszkár</i> (angol természetfilm-sorozat) Csodák szigete 20.00 / Corvinus Rádió <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (corvinusradio.hu) 20.25 / Duna World <i>A rejtélyes XX. század</i> Kun Miklós történész műsora 22.21 / Bartók rádió <i>Dzsesszlegendák</i> 115 éve született George Gershwin 3.00 / Tv2 <i>Kelj fel, komám, ne aludjál!</i> (magyar filmszatíra, 2002) (83')	10.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Spohr: Babilon falai 13.00 / Duna World <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i> 13.10 / Duna World <i>Evangélikus magazin</i> 14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Csík János és a Csík-zenekar 19.35 / Bartók rádió <i>Kapcsoljuk a Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermet</i> A Nemzeti Filharmonikus Zenekar játszik 22.55 / Duna World <i>Tengerek világa</i> Kanári-szigetek 23.15 / M1 <i>Apolka – egy emlődaganatos nő története</i> (magyar ismeretterjesztő film, 2012)
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
13.22 / Bartók rádió <i>Nadia Boulanger vezényel</i> Lili Boulanger: 130. zsoltár 20.25 / Duna World <i>Talentum</i> Raksányi Gellért 21.10 / Duna Tv <i>Cserepes Margit házassága</i> (magyar tévéfilm, 1974) (175') 21.32 / Kossuth rádió <i>Rádiószínház</i> Kazinczy Ferenc: Fogságom naplója 22.15 / M1 <i>Nemzeti nagyvizit</i> Az Erdélyi Fejedelemség 22.50 / Duna World <i>A kék madár nyomában</i> (magyar dokumentumfilm-sorozat) 23.30 / M1 <i>Aranykapuk mögött</i> (angol-holland dokumentumfilm, 1990)	10.30 / M1 <i>Család-barát</i> (délelőtti magazinműsor) 11.25 / Agnus Rádió (Kolozsvar) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (agnusradio.ro) 13.36 / Bartók rádió <i>A Capella Savaria</i> Bach-műveket játszik 169. kantáta 19.25 / Kossuth rádió <i>Tetten ért szavak</i> Balázs Géza műsora 22.50 / Duna Tv <i>Leleplezések</i> (belga-francia tévéfilm, 2008) (98') 23.00 / Bartók rádió <i>Ars nova</i> Szokolay Sándor: Szimfonikus ballada	7.30 / Duna Tv <i>Élő egyház</i> (vallási híradó) 9.05 / M1 <i>Itthon vagy!</i> <i>Magyarország, szeretlek!</i> hétvége 9.30 / Kossuth rádió <i>Korkóstoló</i> (gasztromagazin) 21.10 / Duna Tv <i>Csoda a farkasokkal</i> (francia játékfilm, 1961) (109') 21.20 / RTL Klub <i>Eredet</i> (amerikai-angol film, 2010) (135') 22.25 / M1 <i>Szimfonik live 3</i> (koncertfilm) 23.15 / Duna Tv <i>MűpArt</i> (koncertfilm) Öt éves a Budapest Bár	6.00 / Viasat History <i>Az élet Jézus idejében</i> (dokumentumfilm) 8.50 / M1 <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i> 9.30 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu) 10.20 / Duna World <i>Rocklexikon</i> Szövényi Levente 15.30 / Kossuth rádió <i>A Metro Klubtól a Szigetig</i> 17.00 / M1 <i>Indul a bakterház</i> (magyar tévéfilm, 1979) (66') 20.30 / Duna Tv <i>Ida regénye</i> (magyar tévéfilmsorozat, 1974) 21.40 / Duna Tv <i>Eldorádó</i> (magyar játékfilm, 1988) (99')

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu.
 Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Úllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
 Szerkesztőségi titkárság (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
 Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
 Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
 Tervezőszerkesztő / **EvÉlet on-line:** Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu).
 Munkatárs: Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** dr. Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adami Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Úllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229.
Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.).
 Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja a kiadó. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.**

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejéig regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

